

Festa de **Moros i** **Cristians**

Lleida

18 i 19 de maig de 2013

Festa de Moros i Cristians

www.miclleida.org

L'Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida agraeix el seu suport a totes les empreses, persones i entitats que han fet possible l'edició d'aquesta publicació i en especial a: Pep Tort i el Consorci del Turó de la Seu Vella, Cooperativa del Camp d'El Soleràs, Cansaladeria Cal Canco, Simply, Bodega Rovira (cal Sistelles), Tambors de la Casa de Aragón i Tambors del grup jove Flipa dels Diablers de Lleida.

Lleida
18 i 19 de maig de 2013

EDITOR: **ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA**

C/ Panera, 1 • 25002 Lleida • Tels. 625 349 621 / 625 351 363 • morosicristianslleida@gmail.com • www.miclleida.org

CONSELL DE REDACCIÓ: Tere Mayoral, Vicente Luengo, Jaume Aluja, Jaume Bada, Carmina Pardo, Fernando Peleatos, Rafa Gimena, Montse Gimena i Sara Bobet.

DISSENY, MAQUETACIÓ I PUBLICITAT: Missatges Gestió de Comunicació SL • Vila de Foix 2, 2n 2a • Tel. 973 273 977 • 25002 Lleida • missatges@missatges.com

IMPRESSIÓ: Anfigraf. Dipòsit legal L-460-2001

L'Associació de la Festa Moros i Cristians de Lleida no s'identifica, necessàriament, amb l'opinió que expressen els articles signats.

ESCRIC aquestes ratlles des de la nova seu de l'Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida que ha de servir-nos de punt de sortida i d'inflexió cap a un futur ple d'il·lusió. Des de casa nostra, us animo a emprendre la nova etapa fent una pinya de cada comparsa i de tots plegats fer una única associació.

Enguany farem la divuitena desfílada, ja som majors d'edat. Celebrem-ho amb alegria i que la nostra joia ompli per unes hores els carrers de Lleida amb el nostre esperit de festa i de saviesa històrica que ens encoratja a tirar endavant sense rendir-nos davant les dificultats.

L'Associació té aquest any nous reptes i noves fites que entre tots hem d'aconseguir. La representació de l'Era Querimònia, juntament amb el Consorci del Turó de la Seu Vella i el Consell General d'Aran, és per a nosaltres una excel·lent oportunitat per celebrar la nostra majoria d'edat com una entitat diversa i creixent.

Convivim amb novetats i tradicions, i tenim voluntat de ser únics i alhora d'establir vincles amb altres festes germanes. A principis de febrer alguns membres de la nostra Associació ens vam desplaçar a la vila de Bogairent per veure la seva magnífica Entrada i la seva festa dedicada a Sant Blai, amb una antiguitat de més de 150 anys. La sortida estava emmarcada, com a membres que som de la UNDEF, dins de les activitats dedicades a compartir les celebracions amb les diferents localitats festeres. L'acollida i l'atenció rebuda per part de la Societat de Festers de Bogairent va ser molt bona. Vam poder gaudir dels menjars en els seus masets —seus socials de les seves filaes (comparses)— i, sobretot, presenciar la seva Entrada de Gala. Aprofito aquest mitjà per renovar el meu agraïment, i per convidar-los també a la nostra festa de maig.

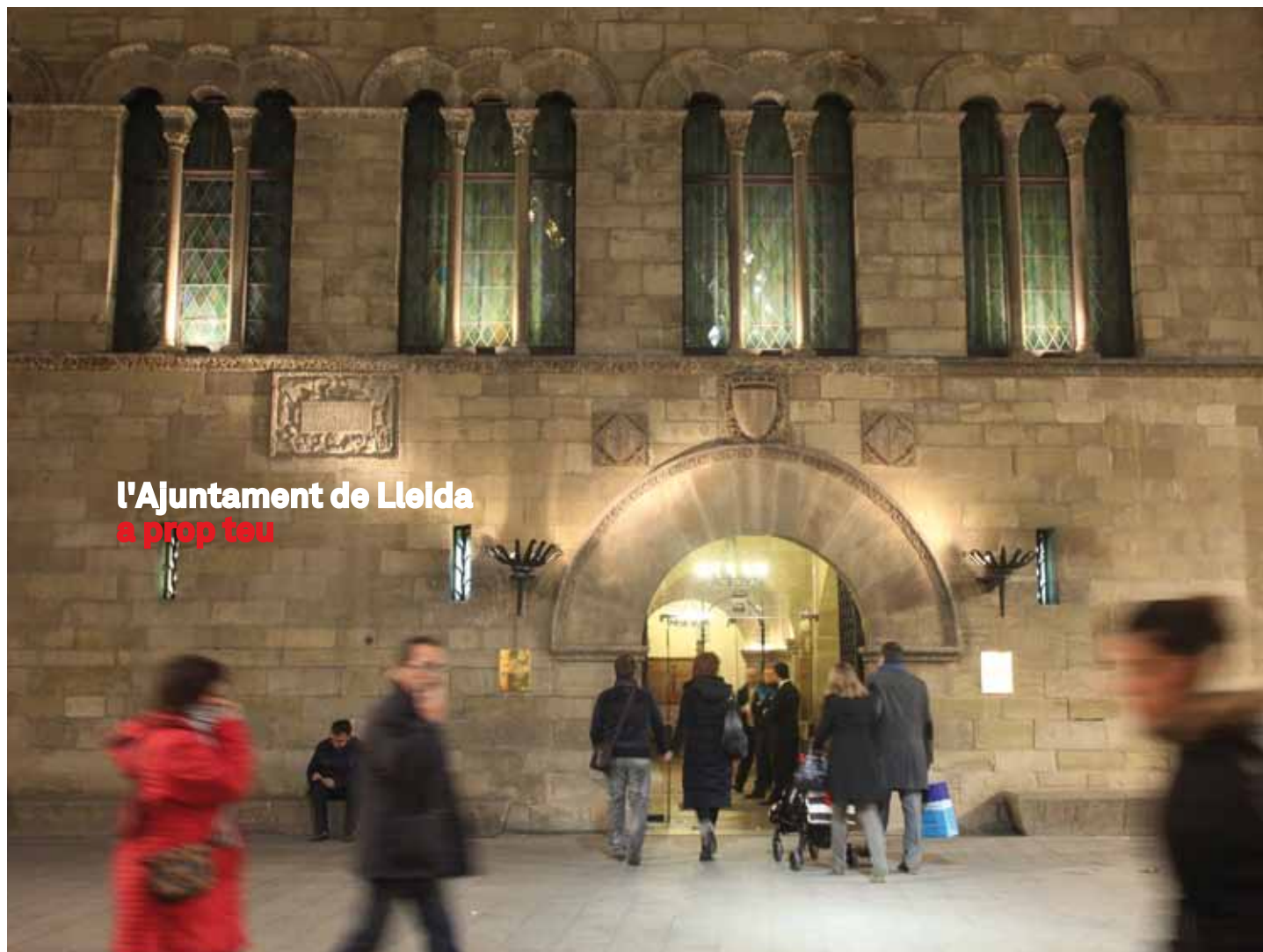
Festers i festeres, moros i cristians, la Festa 2013 comença, ja camina. Fem presència i participem en totes les activitats previstes per aquesta primavera. Fem una Entrada de Gala memorable perquè tots els lleidatans se sentin orgullosos de nosaltres.

Per la Festa de Moros i Cristians i per Lleida ho fem i farem tot. Sempre!

TERE MAYORAL I SERÓ

PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA

l'Ajuntament de Lleida **a prop teu**

Oferim serveis de qualitat que tenen per objectiu el benestar de les persones, dedicant-nos especialment als més febles.

Fem possible l'educació en totes les seves vessants, la pràctica de l'esport, el gaudir de la cultura, l'impuls i progrés de l'economia i el foment de la ocupació.

Planifiquem el futur urbanístic i de creixement de la ciutat i vetllem per la millora i manteniment de l'espai públic i dels equipaments.

Aquesta és la nostra tasca. Per això som la institució que més a prop està dels ciutadans i els seus problemes. Treballem per assegurar el progrés, mantenir la cohesió social i sortir reforçats i sense exclusions de l'actual situació econòmica.

www.paeria.cat

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

MOROS I CRISTIANS. LLEIDA 2013

CARTELL, PREGÓ-CÒNCERT I PROGRAMA

XVIII Festa de Moros i Cristians de Lleida 6

ENTREVISTA

Capitanies 2013 7

MONTSE VIVES JULINÉS (SAÏDA). JOSÉ JAVIER CEREZA (COMTE)

Dir-se Ermengol: la força d'un llinatge 10

Per GABRIEL RAM

Parlaments de Batalla 11

Per XAVIER SÀEZ

Moros i Cristians,
patrimoni cultural lleidatà connectat amb el món 13

Per CRISTINA MONGAY I CRISTINA REY

El setge als sarraïns de Madina Larida 18

Per EMILI XAVIER MANGUES

L'Expansió cristiana a Lleida i les terres de l'Ebre 24

Per JAUME BADA

COMPARSES

MOROS

els Musa 26

els Banu-Hud 30

els Al-Ieridis 34

CRISTIANS

els Urgellencs 38

els Anglesola 42

els Pallaresos 46

CRÒNICA FESTERA

La il·lusió de tot un any, les emocions d'un gran dia 51

Per ORIOL YUGUERO

PARLaments Les Ambaixades 53

Per JOSÉ GALAN

RELLEU DE CAPITANIES I CÀRRECS Mig Any Fester 55

CÒNCURS DE FOTOGRAFIA 2012

IV Memorial Xavier Aluja 58

CRÒNICA GRÀFICA Actes destacats 60

©MISSATGES. ROSER ESTADA

2013

programa

EL DISSENYADOR gràfic lleidatà, Ernest Casals, és l'autor del cartell guanyador del XVII concurs de cartells de la Festa de Moros i Cristians de Lleida premiat amb un únic premi de 800 euros. Casals (Lleida, 1970) va formar-se a l'Escola Municipal de Belles Arts de Lleida i exerceix com a dissenyador des de fa vint anys. Precisament, aquest dissenyador, ja va guanyar el concurs de cartells al 2001 i al 2003 i, per tant, aquesta és la tercera ocasió que s'endú aquest concurs. El currículum professional de Casals compta amb nombrosos premis i ha guanyat diferents concursos com el de les Festes de la Tardor de Lleida 2001, el del Ranxo de Pons, el Carnaval de Solsona o les Festes del Pilar de Fraga.

A aquesta edició del concurs s'hi van presentar un total de dotze obres d'autors que, en la seva majoria, eren lleidatans, tot i que hi havia obres de creadors de Múrcia i el País Valencià. Tots els cartells presentats seran objecte d'una exposició que se celebrarà al mes de novembre coincidint amb el Mig Any Fester.

"Els colors de la Festa", obra guanyadora. El cartell de la Festa de Moros i Cristians de Lleida 2013 titulat "Els colors de la Festa", simbolitza la força de la festa i el seus colors que transmeten la vida que té la celebració. L'obra inclou alguns dels símbols de la festa lleidatana com són les espases mores i cristianes, els cavalls, les creus o la batalla. Tot presidit per la Seu Vella com a icona de la ciutat. El cartell guanyador és, segons la presidenta de l'Associació Tere Mayoral, "una explosió de força, vida i alegria, justament el mateix que pretén ser la Festa de Moros i Cristians de Lleida".

cartell

DIUMENGE 28 d'abril Pregó-Concert

12.00h. Pregó a càrrec de Montserrat Parra i Albà, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Lleida.

Amb la Ilerband-Banda de carrer, dirigida per Joan Pere Roselló. Castell del Rei-La Suda. Turó de la Seu Vella.

DISSABTE 18 de maig

11.00h. Esmorzar medieval. Pl. Sant Francesc

18.00h. Assaig infantil i berenar. Pl. Sant Francesc

19.30h. Recreació de les Ambaixades. Pl. Paeria.

DIUMENGE 19 de maig

12.00h. Entrada infantil. Inici al carrer Cavallers, edifici del Roser, desfilada pels carrers de Lleida fins a arribar a la plaça Sant Joan.

12.30h. Presentació de les bandes de música que interpretaran marxes mores i cristianes.

18.30h. Concentració de les comparses a la Porta del Lleó de la Seu Vella. Inici de l'Entrada de Gala a la Porta del Lleó, desfilada pel carrer Cavallers, Blondel, fins a la Rambla de Ferran.

21.30h. Batalla. A la Seu Vella, parlaments d'Ermengol VI (Urgellencs) i la Saïda (Musa). El bàndol guanyador (moro) pren possessió del castell de la ciutat.

ENTREVISTA AMB LES capitanies

LA SAÏDA

Montse Vives Julinés de la comparsa Musa, soltera, de professió delineant però exerceix d'administrativa a Sanitat, i fa 14 anys que és membre de la comparsa mora.

Com va anar això del nomenament de Saïda per part de la teva comparsa?

Sempre havia dit que em faria molta il·lusió ser capitana de les tropes mores però sempre ho veia molt lluny. Aquests anys les meves companyes em van proposar ser: la Saïda de Madina Larida amb tot el compromís i satisfacció que això implica! Va ser molt emocionant quan m'ho van proposar. I jo, ho vaig acceptar.

Ser Saïda, a més d'un honor, és molta feina, oi?

Més que feina, que sí que n'hi ha, és un gran honor, responsabilitat, compromís, nervis... però, a la vegada una gran il·lusió, un plaer més que res. Les tasques les fem sense adonar-nos.

Aquesta pregunta te la faig com a Saïda. Què penses del nostre armament de colors, olors i música?

Són sentiments col·lectius de generositat, d'emoció.

Aquests tres elements estan units per la festa: color, olor i música. Vistositat, essències, llibertat i ànima.

Com a Saïda, m'han dit que ets amiga d'alguna poetessa. Pots dir-nos de quina i recitar algun dels seus poemes?

Sí, conec la poetessa Jalwa al-Abbar "al-Miknasiyya" (m 1064). Forma part del grup d'esclaves cantores i músiques de Yusuf al-Mizzaffar ibn Hud, senyor de la taifa de Lleida, del 1046 al 1079. Era de Mequinensa i havia estat educada a Còrdova. "Ningú com Jalwa excel·lia en l'art de la música, a més de ser una artista consumada en el maneig de les armes i els jocs malabars amb les simitarres".

EL COMTE

En José Javier Cereza i Rivera, de la comparsa Urgellencs, és el Capità cristià de la Festa de Moros i Cristians de Lleida 2013. Es dedica al muntatge i reparació de persianes.

Al llarg de la seva vida ha estat membre de diferents associacions relacionades amb el món de la cultura. Està casat i fa divuit anys que va ingressar a la comparsa. A més, ha participat activament en diferents sortides per a promocionar la Festa i en les representacions de les Noces de Ramon Berenguer IV amb Peronella d'Aragó

Com ha estat això que fossis nomenat Capità?

Bé, un dia em va trucar per telèfon la secretària de la comparsa i em va dir: Què et semblaria ser Capità? Una mica sobtat vag contestar: Per què ho dius això? I em va dir: perquè a la darrera reunió –a la qual no havia assistit per raons de feina– vam decidir per unanimitat que ho fossis tu.

Llavors li vag dir que sí, que ho seria, tot i que en aquell moment no era gaire conscient de què suposava acceptar el càrrec. Sens dubte després, quan meditava la proposició amb més tranquil·litat, me'n vaig adonar del reconeixement que suposava per part dels companys de comparsa i vaig sentir-me molt honorat.

Porta molts maldecaps això de ser Capità?

Totes les capitanies porten maldecaps. Encara que, pot ser, maldecap no sigui el mot més adient, ja que només el fet d'haver de preparar el seguici, trobar col·laboradors, fer o posar a punt els elements que sortiran... suposa hores de dedicació i feina afegida, encara més si tenim en compte que a la nostra comparsa ens plantejem el seguici com un acte de lluïment i espectacle per als visitants. Volem aconseguir que es parli de la Festa arreu i que això

(LA SAÏDA)

ENIGMA, de Jalwa al-Abbar:

Té el rostre llaurat pel sol
i els vents atziacs de la vida,
i sota la boca una pigada
on s'enfosqueix l'estel més lluminós.
A còpia de mirar-la,
del fons del capvespre
a l'alba planyidora
de la pigada ho sé tot.
De l'enigma, però, que cega el seu rostre
no he volgut jamai saber-ne res.
Més que per la mitja lluna que mostra,
creix el desig per l'altra mitja que amaga.

Quin és el moment de la Festa més emocionant per a tu?

Penso que no hi ha un en especial, per mi tots ho són. Pot ser el moment que vaig recollir el testimoni del Caid que em va precedir. Vaig sentir una esgarripança, una emoció... l'entorn, la música, la gent... es va crear un ambient màgic, que em va transportar a fets històrics passats.

Què vols transmetre als lleidatans i lleidatanes amb la teva participació a la Festa?

El compromís amb tots els meus, l'orgull de ser de Lleida i de formar part d'aquesta gran festa que és la Festa de Moros i Cristians.

Què voldries destacar de la festa d'enguany?

El meu agraïment a tots els Musa i la resta de comparses. La germanor de plasmar dos bàndols, Moro i Cristià, que es fonen en un de sol davant l'atenta mirada de la Seu Vella.

Una frase com a Montse Vives Julinés...

Una vegada més, rememorem amb molt d'orgull una petita però important part de la nostra història.

Una frase com a Saïda...

Què el foc de la batalla i el castell cremant sigui substituït pel foc de la festa que ens ha d'unir en el futur.

(EL CÒMTE) atregui més visitants els propers anys, la qual cosa és un benefici tant cultural com econòmic per a la ciutat.

El fet de ser Capità només suposa més temps de dedicació, per les reunions, l'assistència als diferents actes, la preparació de la batalla... i, sobretot, la responsabilitat de ser el representant de les tropes cristianes durant aquest any.

Alguna anècdota relacionada amb la Festa?

Vaig ingressar a la comparsa l'any de la primera capitania. Pot ser per la il·lusió pròpia de la novetat, o per la unió que hi havia entre tots, recordo que després d'una reunió vam decidir d'anar a menjar un entrepà a la cafeteria Snopy. Mentre ens preparaven la comanda, els "veterans", fent filades pel passadís de la cafeteria amb els novells i taral·lejant una marxa, ens anaven ensenyant el pas per a desfilar. Imagineu-vos el "numeret" per a la resta de clients i pels cambrers que ens miraven amb cara de "aquesta gent està boja". De vegades trobo a faltar aquella espontaneïtat.

Per què et sents Urgellenc?

Em sento Urgellenc per la mateixa raó que em sento català. Vaig arribar a Lleida amb vint-i-tres anys, procedent d'Osca, per a casar-me. Tot just coneixia la meua dona, els parents més propers i quatre amics que vaig fer a la mili. Amb tot,

em vaig sentir acollit per tot-hom i, a poc a poc, vaig començar a estimar la ciutat. Amb la comparsa va succeir-me el mateix. Al començament només coneixia la meva dona i una amiga que van entrar a la comparsa l'any anterior. Des de les primeres reunions vaig sentir-me acceptat i acollit per la resta de companys, encara que no em coneixien de res. Aquest tarannà dels Urgellencs és el que m'atragué llavors i el que fa que, ara per ara, no ho canviï per res, dit sigui sense cap menyspreu envers la resta de comparses, doncs a totes hi ha gent a la que estimo i que em correspon.

Quina es l'activitat de la Festa que t'agrada més?

Com a gaudiment personal, sens dubte, la desfilada i la batalla. Són els moments esperats durant tot un any i que passen en un no res. Amb tot, vist des de fora, el que més m'agrada és l'entrada infantil. Veure la canalla amb vestits de comparsa, provant de portar el pas tots a la vegada i, fins i tot, algú fent de cap d'esquadra, això no té preu. M'agradaria que a totes les comparses hi haguessin prou mainada com perquè els adults, en comptes d'anar darrere per omplir i que es vegi una mica vistós, ho poguéssim veure com a públic. Al cap i a la fi, la canalla és el futur de la Festa i és la seva desfilada.

Quin es el moment més emotiu pel teu càrrec?

Aquesta pregunta potser me l'hauries de fer al novembre, en acabar el meu mandat. Fins ara, el moment més emotiu ha estat l'acceptació del càrrec, quan l'Oriol Yuguero em va traspasar l'espasa de Capità a l'altar de la Seu Vella.

Que voldries destacar de la Festa d'enguany?

En aquests temps de crisi que estem patint, crec que el més destacable és el gran esforç que tots els festers i festeres i, especialment, la junta de l'Associació estem fent per tirar endavant la Festa. Segurament, la gent que gaudeix de l'espectacle de la desfilada i la batalla no ho sap, però als que ho fem possible, només aquell dia, ens costa una mitjana de dos-cents euros per cap. Alguna vegada he sentit retreure que al País Valencià el cost de la Festa ho assumeixen els festers, però és que allí s'implica i col·labora tothom: institucions, empreses, comerços i persones particulars. Si a Lleida, que hi ha al voltant de cent quaranta mil habitants, solament a títol personal, tothom hi col·laborés només amb l'import del que costa fer un cafè o una cervesa al bar, la Festa podria ser molt més lluïda; i al cap i a la fi, el que fem és un atractiu més per a Lleida i un benefici cultural i econòmic per a la ciutat.

Una frase com a Xavier Cereza...

L'assoliment de la integració dels valors com a persones i la cultura són el fonament del bon funcionament de tota societat.

I com a Capità Cristià?

Espero que els meus desitjos per al desenvolupament de la Festa es compleixin.

VISCA LA FESTA
I VISCA LLEIDA!

DIR-SE ERMENGOL; LA FÒRÇA D'UN LLINATGE

per GABRIEL RAMON I MOLINS. URGELLENC

Ermengol I, fill de Borrell II, és el fundador d'una de les dinasties més prestigioses dels comtats catalans, com és la dinastia dels Ermenegols, que des del comtat d'Urgell forjà la seva glòria lluitant al camp de batalla, i fins i tot morint, contra els sarraïns. Però, qui eren els Ermengols?

Ermengol I, tant diplomàtic com guerrier, participà en les lluites contra els sarraïns de Lleida a Albesa, caient presoner, i sense rendir-se en la croada, participà uns anys més tard amb el comte Ramon Borrell a l'expedició de Còrdova, on l'any 1010 hi perdé la vida a l'edat de 37 anys.

El coratge al camp de batalla fou heretat pel seu fill, Ermengol II, qui tingué l'habilitat d'aprofitar-se de la debilitat del Califat per estendre els dominis del comtat cap al sud ocupant la marca de frontera, i emprengué un llarg pelegrinatge a Terra Santa, on acabaria perdent la vida.

El tercer dels Ermengols, conegut com el de Barbastre per la brillant participació que tingué en aquesta croada l'any 1064, fou un fidel aliat del comte Ramon Berenguer I i portà al comtat d'Urgell a combatre amb els Tres Comtats en noves empreses militars i defensar, de nou fins a la mort, la plaça de Barbastre dels intents de reconquesta islàmica.

Fill d'aquest i de la seva segona esposa Adalàis, el nou comte Ermengol IV, se-

guint la tradició familiar, prengué armes i estengué els límits del comtat cap a les Valls del Sió i el Miègjorn, col·laborà amb les campanyes de Pere I d'Aragó i guanyà els castells de Calasanç i Geron, preparant l'entrada a Balaguer, però en perdé la vida.

A la mort del comte, un nou Ermengol es posà al capdavant de la casa d'Urgell; fou el cinquè d'aquest nom, i fou també el cinquè en morir lluny de casa amb les armes a la mà, sembla que a Mollerussa, quan tornava cridat pels atacs que estava patint la recent conquerida Vila de Balaguer, la que es convertiria aviat en la nova capital del comtat.

Amb aquest llinatge prometedor, el nostre Ermengol VI, semblava predestinant a ser el que es faria amb el la vila de Lleida, i més després que el papa Eugeni III publicàs una butlla, arran de la convocatòria de la segona croada a Terra Santa, que donava als col·laboradors del comte de Barcelona els mateixos privilegis que obtindrien combatint l'islam a Jerusalem, i que portà a Ermengol a un pacte de repartiment de les futures terres amb Ramon Berenguer IV i nombrosos castlans i representants de les principals ordres militars.

Lleida; afeblida, notòriament aïllada de la resta dels territoris sarraïns des de la conquesta de Saragossa i molt pressionada per les ambicions expansives dels comtats, entrarà en una crisi demogràfica substancial.

L'auge de la debilitat dels almoràvits, la impossibilitat d'una contraofensiva, l'existència d'una rereguarda cristiana ben poblada i el coneixement de la desfeta almoràvit amb la presa de Marraqueix pels almohades el 1147 fou el context idoni perquè Ermengol VI trenqués la frontera per Torrelameu i Alguair i comencés el setge definitiu a Lleida, que cauria definitivament el 24 d'octubre de 1149.

Una Lleida, que lluny d'incorporar-se a la marca d'expansió del Comtat d'Urgell, ja obsoleta, entraria en una unitat més àmplia, condicionada pels canvis socials, culturals i polítics dels nous temps i adaptada al context del segle XII, com seria Catalunya, que ja s'estirava entre Salses, Fraga i Tortosa.

Aquest 2013, 600 anys després de la fi del Comtat d'Urgell, la festa de Moros i Cristians de Lleida recordarà la figura del comte Ermengol VI, que al capdavant de les tropes cristianes tornarà a desfilar per la ciutat de Lleida acompanyat dels escuts i les banderes dels nobles, senyors i castlans amb qui el 1149 prengué la plaça.

-
- LLADONOSA, J.; *Història de la ciutat de Lleida, Curial, Barcelona, 1980.*
  - SABATÉ, F.; *L'expansió territorial de Catalunya (segles IX-XIII): ¿Conquesta o repoblació?, Espai/temps, Lleida, 1996.*
  - SABATÉ, F.; *"Expansió Territorial Comtal, 900-1149", BALCELLS, A. (dir.); Història de Catalunya, edicions 62, Barcelona, 2011, pàgines 203-223.*
  - SOBREQÜÉS, S.; *Els barons de Catalunya, Vicens Vives, Barcelona, 1987.*
-

ERMENGOL VI

Per Déu i el comtat! Per fi sou aquí. No veia l'hora de poder derrotar el vostre exèrcit i clavar l'espasa en el vostre cor infidel, malgrat sigueu una dona, i acabar així d'una vegada amb la vostra amenaça sobre la meua lleial Lleida.

SAÏDA

Teniu tanta pressa com inconsciència comte Ermengol. Heu vist els exèrcits al meu darrera? Rendiu el castell i la ciutat, i sols així estalviareu la vida, la vostra i la dels vostres homes, per no comptar els vilatans que hi poden prendre mal.

Som més forts del que no us penseu. Tenim el castell, defensat pels meus homes, els temuts Urgellencs (crits de les tropes cristianes); els Pallaresos, comandats pel meu gendre, Arnau Mir (crits de les tropes cristianes); i els Anglesola del meu amic Bernat, guerrers de frontera que han participat ja en moltes bregues (crits de les tropes cristianes). No sé si recordeu que amb tots ells us vaig fer fora d'aquí mateix, de Balaguer i de Saragossa. I amb ells us tornaré a l'infern d'on veniu. A més, ja estan arribant les tropes del Comte de Barcelona per atacar la vostra rereguarda i assegurar-se que no podeu tornar mai més (més crits de les tropes cristianes).

He dit inconscient? Més aviat volia dir il·lús, Ermengol. Després d'anys de discòrdies, iemenites, omeies, berbers, almohades, almoràvits i mulaidins ens hem aplegat de nou i hem format un exèrcit invencible. Al davant vostre hi teniu els Al-Ieridís, desitjosos de recuperar sa terra (crits de les tropes mores); els Banu Hud, descendents de Suleiman, els més gran xec de la nostra història (crits de les tropes mores); i els Musa, el llinatge gràcies al qual he esdevingut Saïda que, a més de senyora de tots aquests exèrcits, significa aquella a qui el destí afavoreix. I per Alà que així serà. Avui Medina Larida dormirà mora. I oblidgeu-vos del Comte de Barcelona. Les seves tropes han estat interceptades pels nostres germans tunisians i han estat derrotades als Alamús. Dic jo que ara mateix ja deuen ser passat el Bruc amb la cua entre les cames (més crits de les tropes mores).

Maleïda sigueu! Certament teniu més homes i armes. Però Déu sempre ajuda aquell qui en el seu nom i el de la veritat combat. Cristians! Per Lleida! Pels comtats! Per Déu! Defensem amb la nostra sang la llibertat de la ciutat.

Llibertat dieu, vós que sou anomenat "el de Castella", vós que cosiu a pàries i delmes moros i cristians d'aquestes terres, vós que feu fora de les seves cases aquells qui no us poden pagar i els negueu allò que justament els pertoca? I tot per mantenir una colla de dropos i espavilats que s'apleguen a la vostra cort. Llibertat dieu? No em feu riure, comte! Llibertat tindran amb mi. Abans d'un any, ajuntaré tots els antics comtats catalans i faré un referèndum per crear un nou Califat, lliure i pròsper, on tothom hi pugui viure en pau. Així que no em parreu de llibertat. I tan segura n'estic que, si no us rendiu ara mateix, us desafio a combat singular. Qui guanyi guanyarà també Larida.

ERMENGOL VI Sigui així, Saïda. Un bell gest el vostre, però un greu error. De res us servirà ara la superioritat de les vostres forces (desembeina l'espasa). Tastareu l'acer toledà de l'espasa que el meu avi, Pedro Ansúrez, em llegà i que tants moros ha enviat amb el vostre Alà.

SAÏDA Seguiu sense entendre res Ermengol. La vostra tossuderia i la meva simitarra us duran amb el vostre Déu. Inshallah! *(treu la simitarra).*

(Lluiten i Ermengol és desarmat. La simitarra de Saïda apunta al seu coll)

Heu vençut. Certament sou, Saïda, senyora i l'afavorida pel destí. Acabeu ja amb tanta deshonra. Vesseu ma sang d'una vegada, perquè pugui morir, al menys, amb honor.

(Després d'uns segons de silenci, abaixa la simitarra i comença a cridar, horroritzada)

Sang i honor! Sang i honor! Perquè sempre sang i honor? Quina mania teniu els homes d'unir l'honor amb la sang! No portem anys i anys vessant sang en nom d'un honor que, en lloc de créixer, s'empetiteix i embruta a cada gleba de sang vessada?

Sang honrosa perquè és sang vessada en nom i per l'honor dels nostres déus.

Déus? Digueu-ho en singular. Un sol Déu amb diferents noms i costums. Que no estem pas tots d'acord en l'existència d'un únic Déu creador de totes les coses de la terra? Que no veiem la bellesa d'aquesta ciutat de la mateixa manera? Que no som, tot i ser tant diferents, iguals en el fons dels nostres cors?

Belles són les vostres paraules i bell deu ser el cor d'on surten. Però són paraules i cor de dona, no de savi ni filòsof.

Coneixeu l'ulema Xabib Ben-Aluja? Fou un savi al-leridí, valent en la guerra quan s'esqueia, però molt més partidari de la pau i de l'acord, que fins i tot tenia família a les filades cristianes. Ell reuní totes les religions en un únic Consell, perquè fos només amb la paraula que es resolguessin les nostres diferències. I deia que per damunt de la religió, la raça o les creences, Larida o Lleida, la ciutat, ens feia lliures i iguals a tots. I així ho vull jo. Larida, i el nou Califat, seran de tothom qui en vulgui formar part.

I el meu honor, un cop vençut per vós, qui me'l restituirà?

El vostre honor l'heu demostrat lluitant sol contra mi per evitar la mort inútil dels vostres homes. Marxeu en pau, bon Ermengol. Que el foc de la batalla i el castell cremant sigui substituït pel foc de la festa que ens ha d'unir d'ara en el futur.

(Comença el castell de focs)

per XAVIER SÀEZ
ELS PALLARESOS

LICENCIADA EN HISTÒRIA DE L'ART I
MÀSTER OFICIAL EN PATRIMONI CULTURAL I
DESENVOLUPAMENT LOCAL PER LA UNIVERSITAT
DE LLEIDA. ACTUALMENT, EXERCINT DE BECÀRIA
PREDOCTORAL PEL MATEIX CENTRE UNIVERSITARI
I COL·LABORANT AMB EL CENTRE D'ART D'ÈPOCA
MODERNA.

LICENCIADA EN HISTÒRIA DE L'ART I HISTÒRIA PER LA UNIVERSITAT DE LLEIDA, I MÀSTER OFICIAL EN PATRIMONI CULTURAL I DESENVOLUPAMENT LOCAL DEL MATEIX CENTRE UNIVERSITARI. ACTUALMENT, EXERCINT DE GESTORA CULTURAL I DE DOCENT.

Si bé l'originalitat de la Festa de Moros i Cristians de Lleida és, a hores d'ara, ja prou reconeguda, en el present article tractarem d'esbossar unes petites pinzellades sobre altres celebracions culturals d'arreu del globus terraquí molt pròximes a la seva temàtica històrica o al seu esperit recreatiu i teatral. Caldria tenir molt present, però, que ens mourem en un ventall molt ampli de variants i peculiaritats, la qual cosa no fa més que reforçar la gran petjada cultural que ha tingut al llarg de la història, i que encara gaudeix actualment, l'esdeveniment cultural de Moros i Cristians.

Figura 1. *Palio dei Saraceno*.

Pel que fa a l'àmbit europeu, es prou conegut el seu desenvolupament a països com Portugal, França, Itàlia –destacant-hi la Sagra dei Saraceni de Villamagna, la Sfilata dei Turchi a Potenza, el Palio dei Saraceno de Mercato Saraceno (fig. 1), el Sbarco dei Saraceni de Laigueglia i la Giostra dei Saracino d'Arezzo i Sarteano–, Anglaterra –amb les Morris Dances, que partien de les tradicionals dances moriscs espanyols introduïdes a Anglaterra durant el segle XVII–, Alemanya i, fins i tot, Croàcia. A l'alta banda de l'Atlàntic, per la seva banda, hi mantenen connexions el Perú, Bolívia, Brasil –a través de Mouros e Cristãos de São João o São Pedro i la Cavallhada de Pirenópolis (figura 2)–, Veneçuela, Guatemala i Mèxic –ambdós, amb les Danzas de Conquista i la Morisma de Guadalupe–, així com a alguns indrets dels mateixos EEUU.

Per sorpresa de molts, també voldríem destacar l'existència, als països de tradició musulmana i especialment en alguns moments concrets de la història, d'algunes recreacions

Figura 2. *Cavallhada de Pirenópolis.*

Moros i Cristians, patrimoni cultural lleidatà connectat amb el món

Figura 4. País Valencià

d'enfrontaments bèl·lics contra les tropes cristianes, en les quals, òbviament, el bàndol guanyador canviava de titularitat, esdevenint victoriós el de la Mitja Lluna. Hi destaca, per exemple, una representació feta a la ciutat d'Istanbul l'any 1582 amb motiu de la circumcisió del successor del soldà de l'Imperi Otomà Murat III, Mehmet III, on es comptaria amb la presència d'ambaixadors cristians.¹

No obstant, és al context llevantí peninsular, sobretot al País Valencià (figura 3), on les Festes de Moros i Cristians, juntament amb les Falles i les Fogueres, esdevenen el seu gran tret cultural identificatiu. Amb elles, es rememora anualment la conquesta del regne de València per part del

rei Jaume I, dit el Conqueridor, una de les fites polítiques i militars més importants del segle XIII. De fet, sembla que en moltes d'aquestes representacions s'evoca explícitament la batalla mantinguda entre el monarca i el rei musulmà Al-Azraq a Alcoi, on, llegendàriament, feu la seva aparició el cavaller sant Jordi. Aquest motiu podria fer-nos creure que la Festa llevantina té un aire molt més cavalleresc i militar que d'altres, però tot el contrari, si són conegudes arreu del món és pels seus elements folklòrics i festius propis del lluïment cavalleresc d'ençà la Reconquesta de Granada. Les Festes llevantines – de la mateixa manera que a la Festa de Lleida – s'articulen a través d'una desfilada de tropes, els parlaments entre els

“bàndols” rivals i la lluita per la reconquesta d'un castell o d'una vila.

Pel que fa a la resta de l'Estat Espanyol (figura 4), caldria esmentar el gran nombre i desplegament de Moros i Cristians a les províncies d'Andalusia, especialment a Almeria i Granada, arribant a ser al voltant d'una vuitantena. En aquest cas, de la mateixa manera que en el cas valencià, podria establir-se el lligam de la Festa amb les seves arrels històriques. Tot i això, la Festa andalusina parteix d'un esquema organitzatiu prou diferent: la pertorbació d'una processió religiosa per l'assalt dels “moros”, els quals rapten al sant o a la santa patronal, desencadenant-se, a continuació, els parlaments i les lluites, i, finalment, amb ajuda

sobrenatural o per la conversió dels infidels al cristianisme, es retorna la imatge sagrada. Pel que fa a la comunitat autònoma de l'Aragó, un dels punts claus i originaris de la Reconquesta cristiana de la Península Ibèrica, és considerat el tercer territori estatal on més se celebra els Moros i Cristians. En aquest territori, però, amb els populars balls de bastonets o d'espases, una tipologia de dansa acompanyada pels sons d'una gaita o dolçaina, on s'intercalen recitacions dialogades. Sigui com sigui, també es possible identificar variants de la Festa a diversos indrets de Castella la Manxa –on es segueix la mateixa tipologia d'Andalusia–, Múrcia, les Illes Balears –amb un seguit d'enfrontaments contra la pirateria amb la conseqüent defensa

de fortificacions costeres, tal com les del Sóller i Pollença—, Galícia, Extremadura, les Illes Canàries i, fins i tot, a Euskadi —amb una senzilla dansa sense diàleg entre un “moro” i un “cristià”—.

A l'àmbit català, només podem trobar representacions dels Moros i Cristians a la província de Lleida, concretament a la ciutat de Lleida i a la vila pallaresa de Gerri de la Sal, en aquesta darrera mitjançant la Morisca, força pròxima a les representacions aragoneses. Evidentment, aquests dos pols festers catalans parteixen d'una clau històrica medieval molt pròxima a la valenciana i andalusa, però amb certs matisos diferenciadors, com, per exemple, que s'integrarien a la primera fase de Reconquesta

de la Corona d'Aragó, i, així doncs, s'acabaria amb el domini musulmà a mitjans del segle XII; o bé perquè distà el tipus de coexistència mantinguda entre la cultura cristiana, musulmana i jueva que en ella hi vivia, ja que inicialment fou molt més estreta al Regne d'Aragó i als Comtats catalans que al Regne de València. Sigui com sigui, val a dir que també existeixen altres representacions culturals catalanes que no segueixen ben bé l'estructura de la Festa però que tenen la voluntat de remetre i rememorar aquesta etapa de coexistència cultural, com ara la dansa dels Turcs i Cavallets emmarcada a la Patum de Berga i a les festes majors de Tarragona i Barcelona², així com per l'aspecte moresc de bon nombre dels gegants catalans.

¹ La circumcisió del futur soldà Mehmet III fou celebrada amb gran luxe d'actes festius entre el dia 29 de maig i el 24 de juliol de 1582. Val a dir que aquesta pràctica és un acte tradicional molt important per l'Islam que, tot i no ser obligatori, suposava un acte socioeconòmic destacat a la vida dels palaus otomans. Aquesta celebració concreta fou recollida a l'obra manuscrita del segle XVI *Sehinsah-name*, conservada a la biblioteca del Topkapı Palace Museum Topkapı.

² Resta constància de que antigament, però, aquesta també s'hauria anomenat Moros i Cristians o Moros i Cabretes.

Figura 1 (pàgina 13): Fotografia corresponent a *Palio dei Saraceno*, celebrada al *Mercato Saraceno* el primer diumenge de setembre. Els seus protagonistes principals són un grup de cavallers, que personifiquen els vuit castells de la ciutat, els quals competeixen en un torneig d'habilitats.

Figura 2 (pàgina 13): Fotografia corresponent a la *Cavallhada de Pirenópolis*, una de les més famoses del Brasil. Aquesta representació dramatitzada s'arrela a Pirenópolis l'any 1860 amb el nom *O Batalhão de Carlos Magno*, tot i que es remunta als temps d'evangelització dels jesuïtes enfront als esclaus africans.

Figures 3 (pàgina 13) i 4 (pàgina 16): Estat actual de la Festa de Moros i Cristians al País Valencià i a la totalitat de l'estat espanyol. Imatges de les autores a partir de l'Appendix 2 de Moros i Cristians: una festa (2006), obra d'Albert Alcaraz i Santonja, pp. 121 i 123.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- ALCARAZ I SANTONJA, Albert: Moros i Cristians: una festa, Picanya, Edicions del Bullent, 2006.
- AA. VV.: Les festes del foc i els moros i cristians, València, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 2006.
- AA. VV.: Festa de moros i cristians: Lleida, 9 de maig de 1999, Lleida, Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida, 1999.
- COLOMER, Jaume: Festes populars de Catalunya, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1979.
- CURCÓ I PUEYO, Jordi: Segrià III: Lleida, segona part, dins de Fets, costums i llegendes, Lleida, Virgili Pagès, 1989.
- GAYA I FUENTE, Anna Maria: La nostra cultura. Art, festes, llegendes i tradicions populars a Lleida, Lleida, Edicions de la Universitat de Lleida, Institut de Ciències de l'Educació, 2008.
- SOLER I AMIGÓ, Joan (dir.): Tradicionari: enciclopèdia de la cultura popular de Catalunya, 10 vols., Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2005.

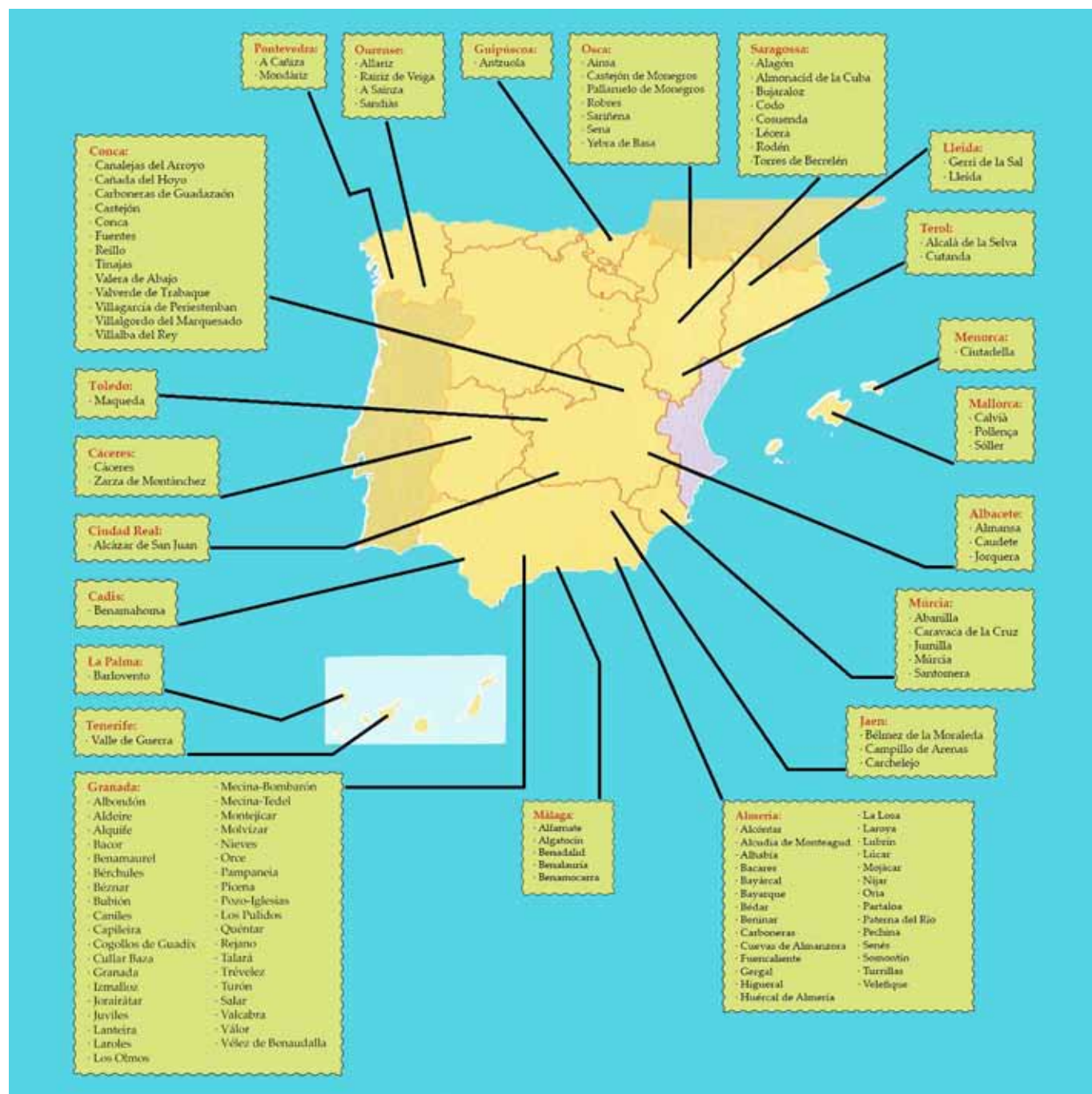

Figura 3. Estat Espanyol.

LED TECH IBÉRICA®
www.ledtechiberica.com
 C/ Ciutat de Fraga, 19 B
 25003 Lleida - Spain -
973 28 81 35

canvia la il.luminació tradicional
 a il.luminació **LED TECH Ibérica**

*unim ecologia,
 tecnologia i
 economia en els nostres productes*

LLEIDA - REUS - SABADELL - GRANADA

TELESA

COMPONENTES ELECTRONICOS

GPS
 AUDIO
 TDT/SAT
 ANTENAS
 EMISORAS
 TELEFONÍA
 INFORMÁTICA
 ILUMINACIÓN LED
 PILAS Y BATERÍAS
 TV/VIDEO/DVD/BR
 CABLES Y CONEXIONES
 PORTEROS AUTOMÁTICOS
 COMPONENTES ELECTRÓNICOS

Dr. Fleming, 53
 25006 LLEIDA
info@telesa.net

Tel. 973 265 022
 Fax 973 275 814
www.telesa.net

**NOU MINI
 PACEMAN.**

Captura el codi QR
 i participa en el
 sorteig d'un MINI perquè
 presumeixis de cotxe
 durant un cap de setmana.

Unicars
 C. La Meroè, 35
 Tel.: 973 27 98 87
 Lleida
www.unicars.es

 MINI Unicars Ponent

DESCOBREIX EL NOU CROSSOVER COUPÉ
 ESPORTIU DE MINI.

Pont Ilevadís Seu Vella.
©MISSATGES

Redescoberta d'una carta

de donació del Comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, de les propietats que foren d'Azined Abenharro, situades en terme de Carratalà, a Santa Maria de Solsona i relació amb la història del setge als sarraïns de Madina Larida

---

Investigació històrica i comentaris paleogràfics sobre aquest diploma fets per EMILI XAVIER MANGUES GUIU
Enginyer Tècnic Agrícola. Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresarials. Llicenciat en Història

LLEIDA, 3 DE FEBRER DE 2013

El pergamí original, de 13-06-1148, que ens ha servit per a fer aquesta petita recerca històrica des del punt de vista científic es conserva a l'Arxiu Diocesà de Solsona, en endavant ADS.

Fins ara la historiografia donava per entès que després d'establerta la convinença feudal entre el comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, i el comte d'Urgell, Ermengol VI, per al repartiment de Lleida (25-05-1148), molts altres senyors feudals catalans i aragonesos van voler apuntar-s'hi amb el finançament o aportant les seves pròpies forces militars o les dues coses, primer cap al setge i conquesta la ciutat de Tortosa (Dertosa) i, després, cap al setge dels sarraïns de la ciutat de Lleida.

La hipòtesi actual es basava amb el que fou publicat feia molt de temps pel P. Jaime Villanueva i es concretaria en que el setge ilderenc hauria durat uns sis mesos, aproximadament, abans de la capitulació final de Madina Larida el dia 24-10-1149. Recordem que en aquesta mateixa gloriosa data també es van conquerir les ciutats de Fraga i Mequinensa. Les esglésies a les què els moros anomenaven mesquites van passar poc després, el dia 30 del mateix mes, mitjançant la *Carta Dotationis Ecclesiae Ilerdensis*, a pertànyer a la Seu del Bisbe Guillem Pere de Ravidats i als

seus successors i a perpetuïtat, amb totes les dècimes, primícies i molts altres drets que en aquest altre pergamí es detallen.

La Història de Lleida ens ha ensenyat que tots els senyors feudals cristians presents allí en algun moment i participants de la conquesta de Lleida, podien contemplar l'escena del setge des del quarter general de Gardeny mentre aquest va durar. Allí també hi havia els Templers i, de vegades, bona part de la jerarquia eclesiàstica interessada. Fixem-nos que el diploma de l'ADS està signat i datat a Lleida, i per alguns d'aquests senyors feudals esmentats. El diploma ens aporta importants dades sobre la donació que fa el Comte Ramon Berenguer IV a l'Església de Santa Maria de Solsona i als seus canonges de les propietats que foren d'Azined Abenaharro "*in Calatarre vel in termino eius in omnibus locibus*". També de forma indirecta ens dona una aproximació major de la que teníem fins ara pel que fa a l'amidament de la duració total del setge que va sofrir Madina Larida. Així, al menys en la data dels idus de juny de l'any 1148, el setge de Lleida estava ja establert (cal contemplar les paraules "*in obsidione Ilerdae*"). D'acord amb la cronologia no podien pas donar-los-hi als moros la més mínima possibilitat de refer-se i deixarien un retén militar de forces militars

La porta del Lleó.
©MISSATGES

cristianes suficient. Aquestes forces esperarien el retorn d'aquelles altres que sí que van anar cap a Tortosa, i mentre continuarien fent neteja. Les que retornaren, s'unirien amb totes les altres, i amb l'esforç de tots sabem que s'arribà a la capitulació sarraïna de la ciutat de Lleida. La població de Lleida estaria molt debilitada i feble per la duració del llarg setge que ens assenyalaria la nova baula o font redescoberta.

Fins i tot, el comte de Barcelona, fixem-nos-hi bé que en el text del diploma amplia els seus títols amb un de nou, el de Marquès de Tortosa, i això, abans de la conquesta de Tortosa. No s'intitula pas encara "*Ilerde ac Dertose Marchio*". Després de posar-li setge a Tortosa a principis del mes de juliol de 1148, després dels atacs cristians intensificats contra els seus murs a partir del mes d'octubre de 1148, seguida d'una petita treva molt controlada i pactada per evitar ferits i morts, finalment cauria obtenint la seva rendició final, el dia 30 de desembre de 1148. Després, Ramon Berenguer IV, entrà victoriós a la ciutat de Tortosa. Però no estaria tan clar, llavors, probablement dins del seu senyorial cap, el de ser també aviat Marquès de Lleida.

Si els donava a l'Església de Solsona i als seus canonges les propietats "*quas tenuit et habuit*", o sigui, que foren, d'Azined Abenharro, situades en Carratalà o al seu terme, o en tots llocs, és que tenien sota control aquella zona tan inestable com era la del val de Carratalà. Volien netejar el camí dels possibles obstacles sarraïns, coneguts castells, torres i granges fortificades a ambos costats del riu Segre i Ebre.

Així, pel que fa a la duració d'aquests mesos preliminars en que hi va haver assetjament als sarraïns de la ciutat de Lleida fins que va esdevenir la seva conquesta final, el dia 24-10-1149, resultaria així, d'acord amb el document, que s'allargaria una mica més el setge.

Des dels idus de juny de l'any 1148 (13 de juny de 1148) fins a la conquesta per les tropes cristianes de Madina Larida el 24-10-1149, resultaria, científicament, que el setge va durar al menys un total de més de setze mesos.

Al capdavant de tots els exèrcits formats pels senyors feudals, anava sempre, sense cap dubte, el comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV. Totes dos ciutats foren assetjades. Així, primer va caure Tortosa (Dertosa o Turthusa), també controlada per mar per la flota dels genovesos, i després també obtingueren Lleida on el seu últim valí Almudafar Ibn Suleiman, va capitular.

“321

1148, JUNY, 13, SE+GE DE LLEIDA.

Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i marquès de Tortosa, dóna a l'església de Santa Maria de Solsona i als seus canonges les propietats que foren d'Azined Abenharro, situades en terme de Carratalà.

In Dei nomine. Ego Raimundus, Comes Barchinonensis, princeps Aragonensis ac Tortose Marchio, dono et offero omnipotenti Deo et Sancte Marie Solsonae et venerabili Gauzperto, eius ecclesie preposito, atque canonicis, omnes tenedones et compres quas tenuit et habuit Azined Abenharro in Calatarre vel in termino eius in omnibus locis. Predicta quoque omnia dono et trado Sancte Marie et iam dictis canonicis ibidem Deo servientibus, tam presentibus quam futuris, ut habeam et teneant ea in hereditate propria, francha, et libera et ingenua, ad faciendum ibi et indi quicquid voluerint, sine alicuius, persona aliqua contradictione vel vinculo. Siqua autem persona contra ac cartam donationis venerit ad inrumpendum, nichil ei prosit, set duplam compositionem persolvat. Et hec postmodum donationis scriptura firma illibataque permaneat per omnia tempora.

*Facta ista carta idus iunii, anno Dominice Incarnationis .M^o.C^o.XL°.VIII°. regniue Ledovici iunioris .
XII°. in obsidione Ilerde.*

S+ RAIMUNDI COMES. Sig+num Arnalli Berengarii de Anglerola. Sig+num Arnalli de Pons. Sig+num Poncii de Sancta Fide.

S(signe) Poncii, qui hoc scripsit”.

¹ Aquest document pertany al Diplomatarí de l'Arxíu Diocesà de Solsona (1101-1200).

² ACA, Pergamins Ramon Berenguer IV, perg. 202; BOFARULL, P.; CODDIN, IV, pp. 126-129; MIQUEL F.: *Liber Feudorum Maior*, I, Barcelona, 1945, Doc. 161, pp. 168-169.

³ "La fecha es de ese año 1149 III idus junii in podio Garden, in obisione llerdae. Esta fecha (El que hi ha dins d'aquest parèntesis ja és un afegit meu: així, a aquesta data expressada en idus de la que es parlan seria, exactament, el dia 11-06-1149) obliga a creure que el sitio de esta plaza comenzó antes de lo que dicen Zurita y otros". (VILLANUEVA, Jaime (Pbro.): *VIAGE LITERARIO A LAS IGLESIAS DE ESPAÑA*, Tomo XVI, *VIAGE Á LÉRIDA*, Imprenta de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1851, pp.3-4 i 143). Se signà també amb els Templers la permuta de l'Església de Sant Joan de Montsó per la de Fonç.

⁴ Fraga en època andalusina era Madina Afraga. Era una ciutat musulmana de la Marca Superior (714) i tingué bastant importància. Fou inclús anomenada per alguns cronistes d'aquella època. Així, per exemple, ens conta Al-Qazwini (1203 - 1283):

"Fraga, ciudad de Al-Andalus, próxima a Lérida; hay en ella abundantes huertas, abundantes aguas, buenos edificios, y es tan hermosa en perspectiva, como buena en realidad... Está situada sobre el río de los olivos (río Cíncal) y muy bien construida. Está provista de una fortaleza bien defendida e inaccesible y rodeada de numerosos huertos que no tienen igual..."

Abans de 1149, Fraga ja l'havia intentat conquerir pel rei aragonès Alfons I, el Bataller: "De esta última hallo memoria en el archivo de Roda, de haver sido sitiada por el Rey Alfonso I en los años 1133 y 1134, como consta de dos donaciones que allí hizo: una en 1133 regnante Aldefonso Rege, et sedente in obisione de Fraga; y ..." (VILLANUEVA, Jaime (Pbro.): *VIAGE LITERARIO A LAS IGLESIAS DE ESPAÑA*, Tomo XVI, *VIAGE Á LÉRIDA*, Imprenta de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1851, p.1).

⁵ Mequinsena en època romana s'anomenava Octogesa o Otogesa (Veure DE la CANAL, José (R.P.M. Fr.): *ESPAÑA SAGRADA*, Tomo XLVI; *Tratado LXXXIV*, De las Santas Iglesias de Lérida, Roda y Barbastro en su estado antiguo, Imprenta de los herederos de D. José del Collado, Madrid, 1836, p.47). Després dels gots Mequinsena va ser conquerida per la tribu bereber dels Miknasa, i va passar a ser coneguda com Miknasa al-zaytum (Miknasa dels olivers) en època andalusí. Es molt probable que s'establien allí entre l'any 714 i l'any 719. En aquest període es deuria edificar també el primitiu castell de Mequinsena. Al-Idrisi, cronista de l'època, descriu en aquell temps a Mequinsena com: «Es pequeña, pero tiene una gran fortaleza de fuerte aspecto y se encuentra en las fronteras de al-Ándalus». A partir del segle XI

pertanyia a la taifa de Lleida.

⁶ Carta Dotacionis Ecclesiae llerdensis, de data 30-10-1149 (Font: "Cajón" 136 A. Arxíu Capítular de Lleida).

VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España*, Tomo XVI, *Viage a Lérida*, Imprenta de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1851, pp. 250-252.

BUSQUETA RIU, Joan J.: C. La Restauració Eclesiàstica. Dotació de l'església de Lleida (30 d'octubre de 1149) traducció del document a cura de Joan J. Busqueta i Riu a VV.AA. Coneixes la teva ciutat...? Lleida: de l'Islam al Feudalisme (segles VIII al XII), XVI Campanya, març de 1966, Ateneu Popular de Ponent, Lleida, 1996, pp.111-112.

⁷ "Evidentemente, el caudillo más eficaz para la conquista del valle del Segre y su capital fue Ermengol VI. Otros caballeros del país coadjuvaban también a la victoria: el conde Arnau Mir de Pallars, el senescal Guillen Ramon de Montcada, el conde Poncio Hugo de Empuries, el vizconde Hugo Folch de Cardona, el vizconde de Cabrera, los caballeros Pedro de Sentmenat, Pedro Alemany, Guillermo de Cervera, Guillermo de Bellera, Berenguer de Erill, Guillermo de Alentorn, Gombaldo de Besora, Asbert de Mediona, Berenguer de Boixadors, Pedro de Llobera, Ramón de Pujalt, Ramón de Peralta, Berenguer de Espéns, Guillem de Vilamur, Guillem Ibiol, Ramon de Vall-Ilebrera, Guillermo de Basella, Pedro de Puigverd, Rodolfo de Sanahuja, Pedro Moliner, Poncio de Ribelles, Berenguer de Anglesola, Galcerán de Calders, Guillermo de Pinell, Ramón de Calders, Arnaldo de Bell-Iloch, Berenguer de Granyana, Guerau de Jorba, Guillem de Castellvell, Arnau de Ponts, Berenguer de Torroja, Arnau de Llers, etc". (LLADONOSA PUJOL, Josep: *Lérida Medieval*. Tomo I (siglos XII-XIII), Dilagro Ediciones, Lleida 1974, pp. 18-19).

⁸ El text del diploma, és molt clar, perquè obsidit, -nis, f., sabem tots que en llatí vol dir, setge, i podem llegir "in obisione llerdae" i això és ciència.

⁹ "El rey Batallador, plantó sus reales en la Almoahalia Gardeniense delante de Lérida, una Fortaleza situada en el actual Castillo de Gardeny, que los templarios derribaron..." (LLADONOSA PUJOL, Josep: *Lérida Medieval*. Tomo I (siglos XII-XIII), Dilagro Ediciones, Lleida 1974, p. 19). En el mes de març de 1123, el rei Alfons el Bataller, construïa un castell sobre Lleida, probablement, la torre de Gardeny (Archivo de la Seo de Zaragoza, Cartoral pequeño, folio 53; ERITJA CIURÓ, Xavier: Cap a la conquesta feudal de Lleida (s. XI-XII) a VV.AA. Coneixes la teva ciutat...? Lleida: de l'Islam al Feudalisme (segles VIII al XII), XVI Campanya, març de 1966, Ateneu Popular de Ponent, Lleida, 1996, p. 93).

¹⁰ "Como compensación de la renuncia hecha por la milicia del Temple a sus de-

rechos sobre la Corona de Aragón, Ramón Berenguer IV, por un diploma extendido desde Gerona, el 27 de diciembre de 1143, además del castillo y villa de Monzón y otras fortalezas de Aragón y Cataluña les cedió la décima parte de los bienes ganados a los moros. Y para cuando se conquistase Lérida, el castillo de Gardeny y el quinto del término de la ciudad. Asimismo recibirían bienes compensatorios los caballeros del Hospital de San Juan de Jerusalén." (LLADONOSA PUJOL, Josep: *Lérida Medieval*. Tomo I (siglos XII-XIII), Dilagro Ediciones, Lleida 1974, p. 18). Les Corts o Concili tingueren lloc a la Catedral de Girona "En presencia de Guidon, Cardenal Legado de la Santa Sede Apostólica, y de todos nuestros Obispos, Abades y Próceres en que fue admitida la Orden del Temple de Jerusalén..." (VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España*, Tomo XIII, *Viage a Gerona*, Imprenta de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1850, p. 137). "Igualmente, se dijo en aquel Catálogo que Guillermo (Pérez de Ravidats) asistió con el título de electo Rotense, a una junta de Prelados y nobles del reino, tenida a 27 de noviembre de 1143, donde el Conde de Barcelona hizo varias donaciones a los Templarios, y fue la introducción y establecimiento jurídico de esta cruzada en nuestros dominios" (VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España*, Tomo XVI, *Viage a Lérida*, Imprenta de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1851, p.113).

¹¹ Aquí tenim un altre nom d'un moro important, d'un terrinent. És el d'Azined Abenaharro.

¹² Idus (del llatí idus, -uum; de iduo), f. pl. Cic., Hor. Idus. (Per als antics romans era el dia en que es dividia en dos parts el mes. Així, els idus eren el dia 15 pels mesos de març, maig, juliol, i octubre. Però, també, s'anomenava idus el dia 13 de cada mes dels mesos restants.

¹³ Capítulo XXII. De como se entregó la Zuda de Tortosa á nuestro Conde de Barcelona Don Ramon Berenguer Cuarto, Príncipe de Aragón a PUJADES, Gerónimo/Jeroni (1568-1635): *Cronica universal del Principado de Cataluña escrita a principios del siglo XVII por Geronimo Pujades ...* ; primera [tercera] parte, tomo I [VIII], Imprenta de José Torner, Barcelona, entre 1829 i 1832, pp. 417-420. VILLANUEVA, Joaquín Lorenzo: *VIAGE LITERARIO A LAS IGLESIAS DE ESPAÑA*, Tomo V, Carta XXXVI, Imprenta Real, Madrid, 1806, pp.25-26).

¹⁴ Carratalà és situat entre Seròs i Aitona. "Aitona té l'origen (com els llocs pròxims de Seròs, Carratalà i Gebut) en un castell àrab, esmentat ja en la concòrdia que el 1120 feren el valí almoràvit Avifelel i Ramon Berenguer III de Barcelona [Afeigit meu: ACA. Ramon Berenguer III, perg.229; VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España*, Tomo XVI, *Viage a Lérida*, Imprenta

de la Real Academia de la Historia, Madrid, 1851, Apèndix 1, pp. 159-160], quan fou cedí, entre d'altres, al comte català en canvi de l'ajut que aquest proporcionà al capítol àrab per anar a Mallorca...

Aitona no passà a mans cristianes fins a la campanya de 1145-49. Conquerida Lleida (1149), en el repartiment del territori entre els repobladors, aquest sector del Baix Segre mantingué una majoria d'habitants musulmans, als quals fou concedit un règim jurídic propi que respectava llur culte, costums, lleis, propietats urbanes i rústiques, i fins al segle XVII (quan foren expulsats els moriscos de tot Espanya) els cristians nousvinguts foren una minoria en aquests termes. Els sarraïns mantingueren les seves mesquites, l'escriptura i les autoritats civils i religioses, així com l'ús i l'administració de les antigues sèquies. Aitona pertangué a la corona (com Mequinsena i Seròs) fins el 1212, quan Constança d'Aragó, filla natural de Pere I, en casar-se amb el senescal Guillem Ramon de Montcada, aportà aquestes tres viles en dot, que constituïren la poderosa baronia d'Aitona, centrada al castell d'Aitona. Els hospitalers reberen terres d'aquest terme i senyorejaren sobre Carratalà. Constança, ja vídua, residia el 1232 al castell de la Suda de Lleida o al castell d'Aitona, quan el seu germà Jaume I la visità i li confirmà (1233) la possessió d'Aitona, Seròs i Soses, d'acord amb el testament de Pere I, i la baronia restà en mans del poderós llinatge dels Montcada, en la branca dita dels barons d'Aitona" (Enciclopèdia Catalana).

¹⁵ Capítulo XIV. De la conquista de la Ciudad de Almería en la Andalucía nuestro serenísimo conde de Barcelona y príncipe de Aragón, Don Ramón Berenguer, ayudado de la Señoría de Génova y aliado del emperador D. Alonso rey de Castilla y el rey de Navarra, D. García Ramírez: "...y se concertó entre nuestro Conde y los genoveses, prometiéndole ellos que en su primera vuelta cuando volviesen de la guerra que el Emperador hacía contra los moros de la ciudad de Almería, luego antes de volverse a Génova, harían ejército para el común de la ciudad para ir contra la ciudad de Tortosa; y..." a PUJADES, Gerónimo/Jeroni (1568-1635): *Cronica universal del Principado de Cataluña escrita a principios del siglo XVII por Geronimo Pujades ...*, Tomo VIII, Imprenta de José Torner, Barcelona, entre 1829 i 1832, p. 387.

¹⁶ Fonts:

- ADS, Cartoral I, doc. 66, f. 29r.

- BACH i RIU, Antoni (Estudi i Edició a cura de); [Amb la col·laboració de SARORBE i HUESCA, Ramon]: *Diplomatari de l'Arxíu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Vol. I, Fundació Noguera, Col·lecció Diplomatari: Núm. 26, Ed. Pagès Editors, S.L., Barcelona, 2002, p. 395.

- <http://www.fundacionoguera.com/libros/26%20DIPLOMATARI%20DE%20SOLSONA%20vol%20I.pdf>

Per una Lleida

ilnet

LA PREMSA
Ajuntament de Lleida

TELÈFON ATENCIÓ AL CIUTADÀ 900 10 20 42

EL CELLER del ROSER
Restaurant

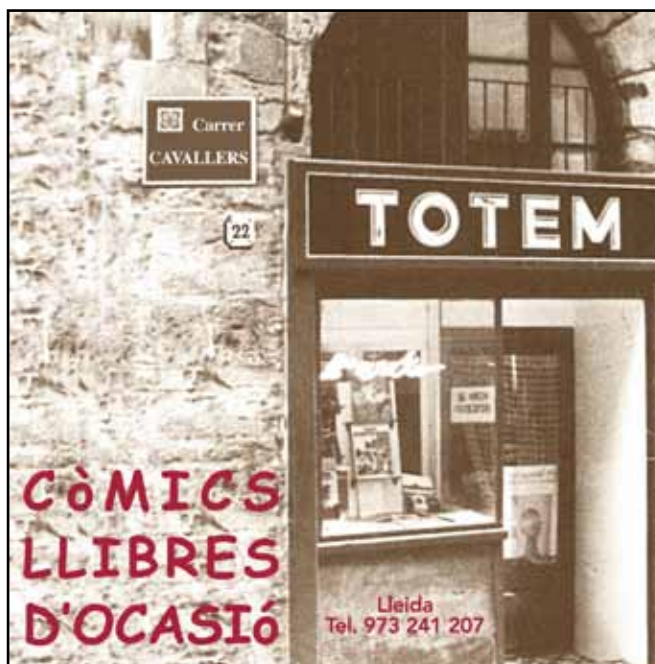

*Celebracions familiars
i menús de grup*

www.cellerdelroser.com

Cavallers, 24 (davant Ed. El Roser) - Tel. 973 239 070 - Lleida 25002

**CÒMICS
LLIBRES
D'OCASIÓ**

Lleida
Tel. 973 241 207

L'expansió cristiana

QUAN pugem al turó de la Seu Vella o a qualsevol tossal de la Noguera o l'Urgell i veiem la immensitat de la nostra horta, no pensem en la història de tots aquests pobles, més grans o més xics amb els seus castells, la major part en ruïna per desgràcia, que van ser protagonistes en la reconquesta per part dels cristians de les terres que avui veiem tan ufanoses. Voldria fer un petit resum del que va escriure l'insigne historiador Josep Lladonosa sobre aquest afer.

A les darreries del segle IX els primers comtes independents de Barcelona, com també els comtes d'Urgell, van comprendre la importància d'expandir-se per les terres de Lleida i de l'Ebre avall fins a Tortosa. Pretensions que també tenien els reis d'Aragó a la primera meitat del segle XI.

El cronista àrab Ibn Handun ens parla d'una incursió feta pel comte Guifré I de Barcelona l'any 822 contra la ciutat de Lleida, a fi d'impedir-ne la fortificació. Incursió que va fracassar.

També, segons les "Gesta Comitum Barcinonensium", Bor-

rell III va anar l'any 965 contra Tortosa, molt cobejada aleshores.

El mateix s'ha de dir d'Ermenegol I d'Urgell que va fracassar en l'intent d'apoderar-se del castell d'Albesa. També Ramir I, el primer rei del Regne d'Aragó, va emprendre una campanya vers l'any 1037 cap a la vall del Segre, com a conseqüència de la qual aconseguí el vassallatge del Valí de Lleida, Yusuf al-Muzaffar.

Amb aquesta campanya, Ramir I intentava deixar als seus successors el camí expedit de cara a Tortosa i València, no en va el valiat de Lleida dominava el Baix Ebre i la ciutat àrab de Dènia.

El primer cabdill de la conquesta efectiva de la Catalunya nova va ser Arnau Mir de Tost, un cavaller que després de prendre als àrabs la conca de Tremp, el Montsec i la vall d'Àger (1048), va emprendre noves campanyes contra diversos castells de la Noguera i la Ribagorça, en aquesta ocasió al servei dels comptes d'Urgell o de Barcelona. Més tard van prosseguir la conquesta els seus successors, els vescomtes

de Cabrera. L'expugnació definitiva de la Suda de Balaguer (1105), dels castells d'Ivars de Noguera (1107), d'Ós de Balaguer (1116), d'Albesa (1122) i Castelló de Farfanya (1116) va ser obra d'Ermengol VI d'Urgell.

Mentrestant, Ramon Berenguer I de Barcelona iniciava a partir del castell de Cardona, les campanyes contra els plans de la Segarra i la regió sarraïna del Masegros (Pla d'Urgell) de cara a les conquestes del Segrià i el sud de la Ribagorça. Així, el 1050, el rei Muzaffar de Lleida li cedia el castell i la vila de Camarasa, després d'una expedició d'aquest comte contra Balaguer, en companyia d'Arnau Mir de Tost. Com és natural, l'expansió cap a l'oest va topar amb la política dels aragonesos.

El comte de Barcelona s'havia adonat del perill que suposava l'avanç de Sanç Ramires d'Aragó cap a unes terres que ell i els seus avantpassats consideraven de llur influència i expansió que comprenia tota la diòcesi de Lleida. Per fer front a l'avanç dels aragonesos, Ramon Berenguer I va conquerir Benavarri, Camporrells i el cas-

tell de Casserres (1958), sempre acompanyat d'Ermengol III d'Urgell i d'Arnau Mir de Tost.

La raó per la qual el comte de Barcelona va atacar les terres de Lleida no era altra que afeblir el poder d'Aragó en les seves aspiracions d'expandir-se per unes terres de les què els bisbes de Roda d'Isàvena es consideraven successors de l'església visigòtica de Lleida. Sembla que, amb aquesta finalitat, Ató de Ribagorça (923-955) aspirava a ser bisbe de Lleida. Però, ni Ramon Berenguer I ni els seus successors es van deixar sorprendre en aquest aspecte. Amb tot, Berenguer Ramon I

a Lleida i les terres de l'Ebre

Les terres de Lleida des del Castell de Gardeny. ©MISSATGES

no va poder evitar que el rei Pere I d'Aragó s'apoderés del castell de Montsó (1090), i Ramón Berenguer III no va poder impedir que Alfons el Bataller conquerís Tamarit de Llitera (1106).

Les conquestes de Ramon Berenguer I, amb la col·laboració del comte d'Urgell, havien fixat una línia divisòria assenyalada pels castells de Queralt, Segura, Guimerà, Guardiola, Cervera, Tàrraga i Anglesola que protegien el Mascançà fins a Bellpuig i Golmés, finalitzant la colonització del territori comprés entre Cervera i Tàrraga, Bellpuig i la ribera del Sió. Mentrestant Arnau Mir de Tost organitzava el sector del

Montsec-Camarasa-Cubells, centrat en l'abadia de Sant Pere d'Àger.

L'objectiu d'aquestes accions era deixar una rereguarda prou ferma i ben estructurada dins la Catalunya nova i establir protectorats sobre els sarraïns de Lleida i Tortosa a canvi de pagaments de paries, un recurs econòmic que els ajudaria en les seves empreses.

No va ser fins al regnat de Ramon Berenguer III (1096-1131) que es va fer una actuació directa sobre la ciutat de Lleida, arran de la conquesta de Saragossa (1118) per part d'Alfons I el Bataller quan es va fer palesa la intenció d'aquest

d'avançar cap al Segre. Una intenció afavorida per una butlla de Pasqual III que l'exhortava a emprendre aquestes accions contra Lleida. En adornar-se el comte de Barcelona de les intencions del Bataller d'expugnar Fraga, Tortosa i Lleida, la qual cosa li permetria el domini de la vall de l'Ebre, va pactar amb el reietó de Lleida (1120) per tal que aquest l'ajudés contra els sarraïns de Tortosa, a canvi dels castells de Xalamera, Saidí, Encamp, Gebut i Castellldanses. Aleshores, Alfons el Bataller es fortificà al castell de Gardeny de Lleida, sostenint un combat amb Ramon Berenguer III, de resultat incert, ja que els dos sobirans va entrar a la ciutat.

El comte de Barcelona va ser derrotat pels almoràvits a la batalla de Corbins (1126) i el bataller, que l'any 1113 havia atacat Mequinensa i el 1114 Morella, amb la intenció d'anar cap a Tortosa, va morir a Fraga quan lluitava contra el soldà almoràvit Ali ibn Yusuf.

Mentre, Ramon Berenguer IV havia succeït el seu pare. El 1137, pels pactes amb Ramir II el Monjo i el seu posterior casament amb Peronella, van regir els destins de Catalunya i Aragó.

Ni Lleida ni Tortosa serien ciutats aragoneses.

per JAUME BADA
ELS ANGELESOLA

Els Musa

PAQUITA LÓPEZ LAGUNA. RAIA MORA

MONTSE VIVES JULINÉS. SAÏDA MORA

INFANTS

Aixut Vilà, Josep
Alcantud Draper, Andrea
Alcantud Draper, Unai
Amorós Masip, Marta
Ferré Paul, Gerard
Ferré Paul, Andreu
Manchini Draper, Bruno
Manchini Draper, Hugo
Martín Pomés, Anna
Martín Pomés, Marc
Masip Hernández, Marc
Metaute Martín, Oriol
Metaute Martín, Neus
Paul Ribelles, Guillem
Vives Julinés, Andrea

membres COMPARSA MUSA

ADULTS

Arcé Collado, Diego
Armengol Prunera, Cristina
Cañadell Montull, Pili
Contreras Peña, Encarna
Font Oncins, Maria
Freixa Gallardo, Miquel
Gallardo Carulla, Montse
Gil Bardanca, M. Alba
Lacalle Roca, Teresa
López Laguna, Paquita
Martín Fernandez, Alicia
Metaute Alberte, Ramón Juan
Paul Torralba, Dionís
Pomés Tosquella, Josep M.
Riera Draper, Joan
Rodríguez, M. Carmen
Roigé Mostany, Marta
Salam Bermúdez, Daniel
Sánchez Miquel, Rosario
Soler Peral, Remei
Vila Linares, Antònia
Vives Julinés, Montse

BANDA

Unión Musical de Villanueva de Gállego

PAU CABISCOL MAJÓS. ALAM MUSA

REMEI SOLÉ PERAL. XEIC MUSA

Els Banu-Hud

ADULTS

Aluja Esqué, Josep
Antequera Noguerol, Salvador
Bernaus Setó, Divina
Camps Casademont, Josep Oriol
Casanova Gual, Claudia
Cuadrat Martí, Jan
Delgado del Pino, Carme
Ettalydy, Abderrafie
Fernández Bernaus, Natàlia
Fernández Bernaus, Patrícia
Fernández Enrich, Andreu
Fidel Serrat, Lluís
Freixa Palau, M. Jesús
Garcia Gimenez, Olga
Gil Sallen, Miquel Àngel
Hortal Rosell, Albert
Martí Trinidad, Enric
Moreno Pérez, Juana
Mur Lloret, Jaume
Novell Peiró, Carme
Pomés Tosquella, Antoni
Puértolas Miguel, Elna
Puértolas Vega, Antoni Ferran
Roca Cortés, Rosa M.
Segués Lacuna, Antoni
Ungureanu Baltag, Marinela
Vallverdú Sanabra, Cristina
Vila, Neus

INFANTS

Cuadrat Martí, Ada
Jardi Sanabra, Gemma
Ribes, Ariadna

BANDA

Unión Musical de Villanueva de Gállego

MARINELA UNGUREANU BALTAC. ALAM BANU-HUD

OLGA GARCÍA GIMÉNEZ. XEIC BANU-HUD

Els Al·leridis

INFANTS

Balasch Dolcet, Ricard
 Caballero Salvia, Paula
 Clarisó Farré, Albert
 Cogul Guardiola, Daniel
 Díaz-Alejo Bravo, Melina
 Fargues Burgalló, Pau
 Garcia Argemí, Sara
 Garreta Llevot, Adriana
 González Alcaraz, Marc
 González Alcaraz, Sara
 Hernández Flavià, Ada
 Iborra Bonet, Cristina
 Iñiguez Fernández, Berta
 Isant Escartín, Ingrid
 López Mulero, David Llorenç
 Lozano Miarnau, Guim
 Lozano Miarnau, Queralt
 Madrid Segarra, Anna
 Madrid Segarra, Claudi
 Mascarell Molí, Laia
 Melé Martínez, Bruno
 Pallàs Martí, Andrea
 Panabera Freixanet, Eugènia
 Pardo Florensa, Bruno
 Pardo Florensa, Maria
 Pedescoll Solé, Arnau
 Pedescoll Solé, Núria
 Pena Mulero, Esther
 Rodriguez Caballero, Ivan
 Rodriguez Caballero, Mario
 Romero Freixanet, Nil
 Rovira Rodríguez, Andrea
 Segués Vigara, Noa
 Serra Caballero, Abel
 Serra Caballero, Edgar
 Serra Nadal, Lluc
 Solé Cosialls, Neus
 Soliva Guardiola, Marc
 Solsona Pires, Elisabeth
 Solsona Pires, Leni Ares
 Suñé Masip, Blau
 Vidal Pascual, Paula

ADULTS

Albouy Martí, Josep Maria
 Alcalà Sanchís, Mari Pau
 Alcaraz Fontanet, Sofia
 Aluja Escartín, Meritxell
 Aluja Farré, Antoni
 Aluja Lafuerza, Sònia
 Andres Bernal, Josep Manel
 Andrés González, Laura
 Andreu Calvet, Jaume
 Arbonés Aragüés, Mercè
 Argemí Peirau, Josep Maria
 Artigues Lleixa, Maria
 Artigues Pedrola, Manel
 Badia Mir, Mari Àngels
 Baiget Gayà, Sebastià
 Baiget Manzanares, Esteve
 Balagueró Bernaus, Josep
 Barberà Morrerres, Josep
 Bausà Gràcia, Maria Elisabet
 Bergés Saura, Montse
 Boldú Pelegrí, Joan Antoni
 Bosch Falcó, Pere
 Caballero Rubia, Blanca
 Carné Torreguitart, Imma
 Casals Argilés, Carme
 Cucurull Descarrega, Maria
 Dolset Peinado, Maite
 Domínguez Torres, Pili
 Escartín Roselló, Anna
 Escartín Roselló, Rosabel
 Farré Pascual, Zacaries
 Fontana Mínguez, Jordi
 Francile, Sandra
 Freixanet Pardo, Jordina
 Gàzquez Pons, Josep Lluís
 Gili Cunillera, Josep
 Gimeno Badia, Neus
 Gomis Negrillo, Joan F.
 González Cuadrado, Eradio
 Grifoll Barberà, Joan
 Grifoll Loncà, Vinyet
 Guàrdia Lasuén, Noèlia
 Iñiguez Sirera, Jordi
 Loncà Aventín, Emili
 Loncà Aventín, Maria Josep

Loncà Gallardo, Mireia
 Luengo Beltran, Vicente
 Luengo Mayor, Laura
 Luengo Mayor, Maria Pilar
 Manzanares Guarnizo, Anna M.
 Martí Serrando, Montse
 Masip Ripollés, Laura
 Masip Roigé, Jessica
 Massot Castelló, Josep
 Mayor Mínguez, Neus
 Merola Moncasi, Montse
 Mir Narcís, Pilar
 Molgó Orrit, Ramon
 Núñez Sánchez, Tània
 Oliva Alvaro, Rosendo
 Pach Serrando, Encarna
 Pallàs Corredera, Júlia
 Panabera Zuera, Albert
 Pardo Mestre, Carmina
 Pecharroman Lizarraga, Emília
 Pedescoll Comelles, Lluís
 Pifarré Capdevila, Maria
 Pifarré Montalà, Mireia
 Piqué Segarra, Alfons
 Puig Sarradell, Remei
 Puigpinós Arenas, Marina
 Rauret Oliva, Núria
 Romero Ruiz, Inma
 Ros Bonet, Àngels
 Sánchez Barbarà, Cristina
 Saureu Cucurull, Núria
 Solé Domingo, Núria
 Solé Domingo, Antonieta
 Solé Pere, Dolors
 Soria Moya, Conchi
 Suñé Arbonés, Jordi
 Suñé Crespo, Ferran
 Suñé Crespo, Gerard
 Torné Giné, Maria Del Roser

BANDA

Agrupació Musical Horta Sud

ANNA MANZANARES GUARNIZO. ALAM AL-LERIDÍS

SEBASTIÀ BAIGET GAYA. XEIC AL-LERIDÍS

Els Urgellencs

DAVID MONTALÀ PALAU. ABANDERAT CRISTIÀ

XAVIER CEREZA RIBERA. COMTE CRISTIÀ

INFANTS

Domínguez Alzamora, Berta
 Domínguez Alzamora, Elena
 Estrada Ferraz, Aina
 Estrada Ferraz, Jana
 Estrada Quinquillà, Gerard
 Estrada Quinquillà, Judith
 Gírbau Molinàs, Marc
 Giró Mir, Adrià
 Lasa Quinquillà, Júlia
 Mateu Rodríguez, Jordi
 Mesalles Berdala, Adrià
 Miarnau Surroca, Ariadna
 Micó Góme, Aitana
 Micó Gómez, Vicent Pau
 Pampalona Peleato, Ariadna
 Pampalona Peleato, Júlia
 Peleato Vicenç, Lara
 Peleato Vicenç, Nil
 Puértolas Giró, Aina
 Puértolas Giró, Aleix
 Purroy Montalà, Alba
 Purroy Montalà, Guillem
 Rius Regol, Carla
 Villahoz Mesalles, Nil

membres COMPARSA URGELLENCES

ADULTS

Aluja Farré, Jaume
 Amella Espasa, Montse
 Argilés Aluja, Caterina
 Berdala Martín, Susana
 Brugulat Roig, Joana
 Callau Quius, Jordi
 Carulla Serra, Lidia
 Carulla Serra, Roser
 Cebolla Mor, Jordi
 Cereza Ribera, José Javier
 Cereza Rodríguez, Xavi
 Cortijo Sánchez, Palmira
 Curcó García, Isabel
 Domínguez Farré, Víctor
 Fernández Cantos, José Miguel
 Fuentes Sanjuan, Josep
 García Curcó, Ainoha
 García Núñez, José Antonio
 Gibello Alonso, Montse
 Giró Mir, Cristina
 Martínez Ripoll, Matilde
 Mesalles Berdala, Aleix
 Miarnau Conejos, Jordi
 Molinàs Sillué, Joan Pere
 Montalà Palau, David
 Pallé Torres, Joan
 Peleato Giró, Fernando
 Peleato Giró, Txell

Peleato Lladós, Fernando
 Puig Martínez, Mireia
 Puig-Gros Curcó, Jordi
 Ramón Molins, Gabriel
 Ramón Molins, Pau
 Ramón Molins, Xavier
 Ripoll Giménez, Conchita
 Rodríguez Anglada, Isabel
 Rodríguez Vicent, Mercè
 Soliva Brugulat, Jordi
 Surroca Balagueró, Abigail
 Vara Antonino, Maite
 Vicenç Parra, Noemí
 Vidal Fuentes, Mariona
 Villahoz Mesalles, Eric
 Villahoz Ortega, Félix
 Villahoz Ortega, Juanjo
 Villahoz Tapias, María
 Zamora Buenafuente, Manuel
 Zamora Cortijo, Laura
 Zamora Cortijo, Manuel

BANDA

Ilerband

MERCÈ RODRÍGUEZ VICENT. PENÓ URGELLENC'S

MIQUEL ÀNGEL SORIANO-MONTAGUT MORENO. BARÓ

Els Anglesola

ADULTS

Alcaine Insa, Teresa
 Franco Alcaine, Gemma
 Franco Alcaine, Mariona
 Arderiu Sabaté, Dolors
 Llop Sancho, Antoni
 Bada Tomàs, Jaume
 Barrachina Jover, Mercè
 Monné Roca, Carmelo
 Bonjoch Valdés, Rosa
 Bosch Falcó, Josepa
 Cabrero Mir, Carme
 Escalona Bayona, Lucía
 Fabregat Escué, Jaume
 Gou Espinet, Rosa
 Foix Rius, Feliciano
 Salla Sanjuan, Ramona
 Garcia Gimenez, Rosalia
 Giner Miñana, Àngel
 Giner Miñana, Irene
 Giner Miñana, Joaquim
 Giner Seguí, Joaquim
 Secaduras Lujano, José M.
 Hidalgo Sánchez, Antonia
 Huete Feliu, Mònica
 Huete Gusano, Josep Lluís
 Lujano Martos, Antonio
 Lujano García, Aleix
 Miralbés Casterà, Xavier
 Morell Lores, Carmen
 Pijuan Brianso, Josep
 Pijuan Brianso, Margarida
 Rodríguez Castellanos, Diana
 Rodríguez Castellanos, Rosa
 Sanz Larrey, Emili
 Zamora Prior, Sergi

INFANTS

Rodellar Escalona, Àngels
 Secaduras Hidalgo, Ainoa
 Pijuan Pujol, Pau
 Pijuan Pujol, Lila
 Pijuan Sàez, Martí
 Pijuan Sàez, Jan
 Cano Molina, Guillem
 Cano Molina, Blanca

BANDA

Banda Municipal de Fraga

JOSÉ MARIA SECADURAS LOZANO. PENÓ ANGESOLA

ANTÒNIA HIDALGO SÁNCHEZ. BARONESSA ANGESOLA

Els Pallaresos

ADULTS

Antequera Dominguez, Alba
 Artero Fernández, Maica
 Badenes Romà, Ester
 Badenes Romà, Judit
 Bello Solé, Maite
 Bernaus Setó, Jesús
 Branchadell Puerto, Jordi
 Brocal Mañas, Neus
 Caballero Rubia, Domingo
 Casals Molet, Mª Creu
 Casals Roure, Montse
 Castillo Prieto, Javier M.
 Companys Sánchez, Erica
 Cortada Garriga, Josep
 Domínguez Alonso, Encarna
 Elías Rodríguez, Mª Carmen
 Galán Ballesteros, José
 González Font, Juan
 Guerrero Molet, Adela
 Jiménez Guerrero, Silvia
 Jiménez Romero, Fernando
 Manuel Estaregui, Gloria
 Masagué Escodá, Albert
 Masip Manuel, Gerau
 Masip Manuel, Guiomar
 Masip Masip, Jesús
 Mayoral Seró, Teresa
 Morelló Bertran, M. Dolors
 Muñoz Correa, Jéssica
 Novell Fabregat, Josep M.
 Oliva Aleu, Antonieta
 Pinto Torne, Pau
 Planellas Romà, M. Dolors
 Prim Pons, Teresa
 Roselló Colomé, Rosa Maria
 Ruiz Diez De Los Rios, Carmen
 Tarragó Zaragoza, Lourdes
 Teixidó Ortiz, Montserrat
 Torres Melé, M. Carmen
 Valle Vilalta, Sara
 Vidal Planella, Adrià
 Yuguero Torres, Ares
 Yuguero Torres, Oriol

INFANTS

Alamán Mur, Martina
 Alriols Tamarit, Cesc
 Araque Correa, Héctor
 Castro Castelle, Albert
 Cortada Garriga, Maria
 Cruells Vigas, Gerard
 Del Pozo Elías, Yasmina
 Del Pozo Juncosa, Jan
 Del Pozo Juncosa, Pol
 González González, Ares
 González Florensa, Julia
 Manen Sesen, Andrea
 Martí Gòdia, Biel
 Masagué Artero, Arán
 Masagué Artero, Bruna
 Masagué Artero, Guerau
 Monné Valentín, Blanca
 Monné Valentín, Elena
 Muñoz García, Biel
 Peiró Trepát, Marc
 Peiró Trepát, Roger
 Puigfel Manen, Alba
 Roca Pascual, Sergi
 Sabaté Charles, Blanca
 Sabaté Charles, Marc
 Sala Santamaria, Jana
 Serrat Mòdol, Eric
 Soler Pallás, Marc
 Soler Pallás, Maria
 Sorolla Artero, David
 Torreguitart Forns, Joana
 Torrelles Mur, Arnau

BANDA

Agrupació Musical Horta Sud

ANTONIETA OLIVA ALEU. PENÓ PALLARESOS

ESTHER BADENES ROMÀ. BARONESSA PALLARESOS

Pardo Gestió

Rambla Ferrán, 10 1r 7a - 25007-LLEIDA

Tel. 973 23 62 07 - Fax 973 24 20 17

www.pardogestio.com - info@pardogestio.com

Asociación Comparsa Huracains

ی س ذ ع ا ی ن ہ

Nuestro catálogo de alquiler de vestuario en
www.ac-huracains.com

Calle Sol, 11 - 46830 Benigánim - Tel. 96 221 51 64

La flor de VIMBODI

ELABORACIÓN DE LICORES desde 1931 JARABES Y BEBIDAS GASEOSAS

Pol. Ind. El Segre • C/ La Indústria, parcel·la 506 • 25191 Lleida
Tel. 973 203 046 • Fax 973 210 567 • www.laflordevimbodi.com

Museu de la mecanització agrària **Cal Trepat** TÀRREGA

www.museutrepacat.cat

Un recorregut cap als orígens industrials de Tàrraga

HORARI: De setembre a juny, de dilluns a divendres: de 10 a 14 h; de dilluns a dijous: de 15 a 17 h; dissabtes i diumenges: d'11 a 14 h.
Juliol i agost: de dilluns a divendres: de 10 a 14 h; dissabtes i diumenges: de 10 a 13 h.

El museu romandrà tancat els dies: dilluns de Pasqua, 25 i 26 de desembre, 1 de gener i 1 de maig.
VISIÓ: telèfon 973 311 616 o al correu electrònic: informacio@museutrepacat.cat
Totes les visites han de tenir la confirmació del museu.

Av. Josep Trepat Galceran, s/n. Tàrraga. Tel. 973 311 616 - informacio@museutrepacat.cat

La **il·lusió** de tot un any, les emocions d'un **gran dia**

per **ORIOL YUGUER**
CAPITÀ CRISTIÀ 2012

DURANT tots els anys de la festa, he vist molts capitans i capitanes, moros i cristians, i sempre he tingut clar que quan s'assumia aquest càrrec les responsabilitats i la representació de la Festa et feien viure totes les activitats d'una manera diferent. Jo vaig tenir la sort que, després de 15 anys participant com a cristià dels Pallaresos, la meua comparsa em va escollir per ser el Capità. Era el moment de fer un pas endavant, i viure la festa de la manera més intensa possible. Tot i que ja havia estat abanderat i baró, no es podia comparar amb el repte que ara tenia per endavant.

Els capitans anteriors de la meua comparsa es van ficar a la meua disposició, i de seguida vam crear un equip de capitania per començar a treballar en el dia més esperat, el dia de la desfilada i la batalla.

Però abans havien de passar moltes coses, el traspàs de capitania en el marc de la Seu Vella de Lleida. Per mi, un dels actes més emotius i entranyables de la festa, amb un ves-

sant històric i monumental molt important però, sobretot, perquè no només reps el testimoni del Capità que et precedeix, sinó també la seva emoció al deixar el càrrec que amb tant orgull ha representat. I ho fem envoltats de fusters i d'amics, que aquell dia celebren amb nosaltres que comença l'Any Fester.

Després vénen les activitats de Nadal, la benvinguda al nou fester amb les muralles medievals de fons i les sortides a altres ciutats que cada cop tenen més interès en conèixer la nostra Festa de Moros i Cristians. I amb les què s'estableixen lligams de col·laboració per, entre tots, fer-la més gran.

I en un tres i no res ja ens trobem al pregó de la Festa. El Castell del Rei-La Suda acollia per primera vegada el pregó de la Festa amb un gran pregoner i una millor banda.

Quan arribem al mes de maig, les ganes que arribi el gran dia augmenten a cada moment. L'equip de capitania porta molts mesos treballant, tru-

cant, fent visites, enllestit el vestuari i creant un relat que sigui el més fidel possible a la realitat històrica.

Vaig triar el nom d'Arnau Mir del Pallars perquè havia participat directament en la conquesta de Lleida. Amic personal de Ramon Berenguer IV i signant de la Carta de Població de la Ciutat que encara avui es conserva al Saló de Plens de la Paeria de Lleida. Tots aquests fets històrics havien d'estar presents el dia de la desfilada, per intentar donar a conèixer una mica més la història d'un gran comte del Pallars.

Teníem clar que a la desfilada s'havien de representar elements del Pallars, com els fallaires d'Isil, les bruixes de Sort i els gossos de la muntanya; de la vida del poble amb balls tradicionals i elements populars. Però sobretot dels elements que van ser clau en la

victòria: les famílies de la noblesa cristiana amb les seves tropes engalanades i liderades pels seus estendards i barons, amb la seva cort, les ordres del temple i de l'Hospital, els arquers de l'Urgell, així com el tresor dels comptes per buscar nous pobladors per a les terres conquerides. I tot això estava preparat i representat per moltes persones, i realment amb l'equip amb què ho vam organitzar vam establir una gran amistat. Vam compartir nervis, pors, però també les ganes de fer-ho realitat.

Els dies previs a la festa, l'activitat és frenètica. Cal lligar-ho tot, i a més combinar-ho amb rodes de premsa, entrevistes i reunions per deixar-ho tot enllestit pel gran dia que arriba sigil·lós mentre es prepara la representació de les Ambaixades. Seria impossible descriure amb paraules el que suposa per un fester ser el Capità el

dia de la Desfilada. L'alegria de tothom es contagia i les ganes de que sigui un dia genial són presents a l'ambient. Aquest any però, vam tenir un factor que fins ara no havia estat molt present a la Festa, la pluja. Vam fer la desfilada infantil sense problemes, i mentre anàvem a dinar, els núvols ens amenaçaven que no ens ho posarien fàcil. Va ser un dinar esplèndid. Ni els trons ni el solroll de la pluja van apagar les ganes de festa i de disbauxa. Però cada cop quedava menys per la desfilada de gala, per la què tant havíem treballat i esperàvem. I en un moment, ja ets damunt del cavall, rebent els ànims dels companys de comparsa i a punt per sortir per la Porta del Lleó. La resta, passa en un tres i no res, i et trobes esperant que totes les tropes passin davant teu. La pluja va esperar a la última filada dels Anglesola. Tot i que la batalla d'enguany era nove-

dosa i s'havia de representar al Pont Llevadís, no es va poder celebrar, i el capità moro va perdre la ciutat sense lluita ni vessament de sang i va seguir invicte. Potser era un presagi del que ens espera aquests anys, en els que tots podem guanyar sense batalles, però sobretot amb ganes de passar-ho bé.

No voldria acabar aquest escrit sense agrair a tots els col·laboradors, voluntaris i entitats que van participar en la nostra desfilada. També al capità Moro, l'amic Aluja, amb qui vam gaudir al màxim d'aquest any fester. Però sobretot, als Pallaresos pel seu suport, i a l'Encarni i la Dolors que van fer que tot estigués a punt quan calia. Cada any hi ha coses noves i millores, però el que segueix igual és la proclama que dóna inici a l'any fester, per la Festa de Moros i Cristians, i per Lleida, SEMPRES!

AMBAIXADES 2012

ABANDERADA

Bona gent d'aquesta vila,
venim a parlarmentar.
Us sol·licitem audiència,
no l'haureu de lamentar.

RAIA

Què sou vos l'home del frac?
Doncs si heu vingut a cobrar
ja podeu fer paciència,
respecteu la seqüència
i espereu-vos a la rua,
aquells esquelets d'allà
son el primers de la cua.

Ni del frac ni del froc no sóc.
Quina comèdia és aquesta?
Si es tracta d'un tripijoc
tindreu severa contesta.
No hem vingut a fer cobrança,
som enviats d'Arnau Mir
i esperem sense tardança
una entrevista amb l'emir.
I d'on surt aquest Naumir?
Què és col·lega del Neymar,
aquell que volia el Madrid
i el Barça li va aixafar?

Prou de bromes musulmà,
l'Arnau Mir que aquí ens envia
és el comte de Pallars,
de noblesa i gallardia
provada en tantes batalles
que sa fama llegendària
no té parió ni contrària
ni en la pau ni en les baralles.
Si és de tan alt bressol
i és un home tan valent,
per què no ha vingut ell sol
i ens envia un barbamec?

En teniu als ulls un vel
o sou de vista minvada?
No sóc un noi sense pèl
sinó una dona formada.
Perdoneu-me noble dama,
però és un temps capgirat

i entre tanta retallada
us he retallat l'edat.
I per cert, digueu-me dona,
com heu baixat del Pallars?
Deien que el tren de la Pobla
ja l'havien mig tancat.

Encara circula a estones,
però no l'hem agafat,
era massa complicat
encabir tantes persones
en vagon tan limitats.
Xino-xano hem fet camí
i no hem gastat en benzina
que al preu que la veneu
porta directe a la ruïna.
Tothom es busca la vida,
ningú refusa un bon preu
ni a la Madina Larida
ni a l'Àndalus ni arreu.
No veig els vostres regals
ni sabem a que heu vingut,
potser a cobrar-nos tribut
o a robar-nos els cabals.

El perquè de la croada
és conquerir la ciutat,
som senyors de la muntanya
i aviat ho serem del pla.
Tenim Larida assetjada
amb milers de cavallers,
tots amb la creu gravada
a la roba i a la pell.
Els ulls no m'han enganyat
quan us han fet lladregots,
que sou del mateix ramat
que els francs i que els visigots.
No és estrany que aquí vingueu
a buscar-vos un futur
ara que ja no cobreu
i tots esteu a l'atur.

Fingiré no haver sentit
el que s'ha dit per ofendre.
El meu senyor m'ha dit,
que si us la voleu vendre,

ell us compra la ciutat
i que després de la venda
servarà vida i hisenda
d'aquells que es vulguin quedar.
I com ens penseu pagar,
amb bitllets del monopoly?
No us arriba pel petroli
i us dóna per malgastar?
Guardeu els vostres diners
si és veritat que els teniu
perquè mai ens la vendrem
per molt que us entossudiu.

Diners capgiren la faç
dels moros i dels cristians,
per diners el brut és net
el fals es fa vertader
i el brètol un home honrat.
No fa gaire vós ho heu dit
ningú refusa un bon preu,
és millor que us avingueu
i traureu un bon profit.
El de sang al·leridina
no s'amaga en la vilesa
ni de sa honra declina
per obtenir més riquesa.

Si no accepteu la proposta
i ens porteu la contrària,
no ens deixareu més sortida
que la guerra sanguinària.
Vostra casta maleïda
és pitjor que la malària,
per sort els nostres soldats
són forts i ben instruits,
perfectament dirigits
per caps que en saben manar
i per sergents d'acadèmia,
que nosaltres no tanquem
allò que necessitem
hagi crisi o epidèmia.

Massa paraules m'heu dit
per no dir-me res de res
i no és costum pallarès
prendre esment sense sentit.

Si us pica el que us ha dolgut
és millor que vos grateu
feu un gra massa del menut
i del gros ni us adoneu

Escolteu bé el que us dic,
que dir-ho més clar no puc:
qui té prudència ja és ric
i qui parla massa és un ruc.
Sou una colla d'ignorants,
heu de fer com fem nosaltres,
som de cultura oriental
però aprenem de les altres.

Presumiu d'un no res
que esteu a l'edat mitjana,
nosaltres portem progrés
i festa el cap de setmana.
Quedeu-vos amb la barbàrie,
preferim les nostres coses:
esplèndids cavalls d'Àràbia
i catifes sumptuoses,
ornaments d'orfebreria,
joies i essències de roses,
cotes de malla daurades,
perfums i sedes precioses...

I un rotllo que mai no acaba
de rondalles fantasioses.
Quina pila, mare meva,
de paraules ampul·loses,
estic per morir-me aquí
desfeta d'avorriment.
Per favor, sigueu clement
i digueu-me ja que sí
Ens veniu amb exigències
cridant en hordes polloses
d'homes molt malcarats
i de dones bel·licoses,
en res no sou refinats
ni gaudiu de les coses,
només penseu a fer mal
com ara truges furioses

A les males, us ho aviso,
no teniu res a fer,

no estem sols els pallaresos
nobles comtes són també
del casal de Barcelona,
d'Anglesola i de l'Urgell
que amb les seves catapultes
amenacen el castell.
No m'espanten les bravates
d'una cristiana imprudent,
les paraules insensates
aviat les escombra el vent.

Per molt valent que sigueu
esteu molt més acabat
que les basses d'Alpicat
i de segur que perdreu.

Si és morir el que m'espera
em moriré sense por
defensant aquesta terra,
que per mi és la millor,
on la primavera bada
i els cristalls de la rosada
enllumenen l'horta alegre
mirant-se a l'espill del Segre
que en passar li fa besada.
La terra més regalada
d'estiu de fruits fidels
i de suors amb profit
que ens atorga amorosit
un cel curullat d'estels
per sobre la fresca nit.
Terra ferma de frontera
on la tardor no prospera,
la boira encotona l'aire
i un exèrcit llenyataire
de la fusta fa cacera.
Cap terra em sembla millor
quan el gebre de l'hivern
pinta la plana d'argent
i a la llar crema un bon foc.
Cristiana, no em fareu por,
la generosa Larida
un dia em donà la vida
i ara se la torno jo.

És foll qui cerca la mort
i no massa bon soldat,

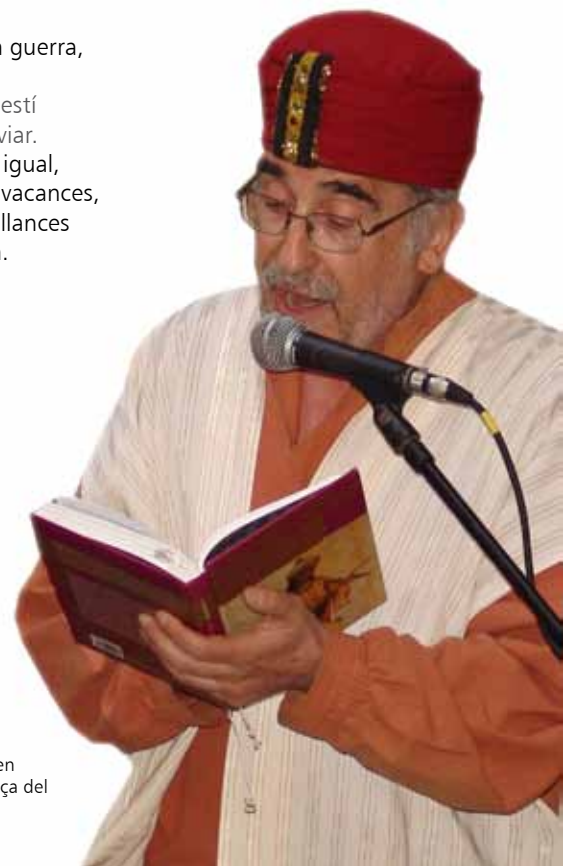
l'objectiu no és morir
sinó vèncer l'enemic
o deixar-lo malparat,
i a la fi totes les guerres
resulten sempre un fracàs,
una buidor sense mida
com una immensa ferida
cada vegada més gran,
cada vegada menys vida,
cada vegada menys clar,
massa segles de baralla
sempre amb el mateix final,
massa trencs cada batalla,
massa morts i massa mal
Llavors aneu-vos a casa
i acabem aquest sarau.

Si vosaltres deixeu Lleida
nosaltres signem la pau.
Demaneu un impossible,
res ens queda per parlar.

Apa, doncs! Cap a la guerra,
un altre cop a lluitar.
Ha de ser el nostre destí
si res no podem canviar.
Quina ràbia, sempre igual,
torno a perdre'm les vacances,
n'estic fins el nas de llances
i d'espases més enllà.
Alguna cosa més?
Res
Guerra?
Guerra!
Santa?
Santa!

Guerra santa!
Guerra santa!

Autor de les Ambaixades 2012
JOSÉ GALAN
ELS PALLARESOS

Les Ambaixades se celebren
dissabte a la tarda a la plaça del
Palau de la Paeria.

©MISSATGES. RAFA GIMENA

III G ANY FESTER

Els càrrecs de la festa 2013 a la nau central de la Seu Vella. ©MISSATGES, AIDA FELIS

LA CELEBRACIÓ del Mig Any Fester, acte solemne de relleu de capitania i càrrecs, tingué lloc el 18 de novembre de 2012 a la Seu Vella.

La ciutat, en mans dels cristians des del passat mes de maig, va reorganitzar les seves forces i en aquesta ocasió van ser les comparses dels Urgellencs i els Musa, les que van assumir les capitania i càrrecs, respectivament, que s'enfrontaran aquest mes de maig de 2013, per retornar la ciutat al domini moro, tal com marca la tradició d'alternança en la victòria, una de les singularitats de la festa lleidatana.

Els cristians lluitaran sota el comandament únic del comte Xavier Cereza i el seu abanderat David Montalà –Urgellencs– que lideraran les tropes dels propis Urgellencs (amb el baró Miquel Àngel Soriano-Montagut i la penó Mercè Rodríguez), els Anglesola (amb la baronessa Antònia Hidalgo i el penó José Maria Secaduras) i els Pallaresos (amb la baronessa Esther Bàdenes i la penó Antonieta Oliva).

Mentrestant, el bàndol moro capitanejat per la saïda Montse Vives i la raia Paquita López –dels Musa– unirà les seves forces comptant amb la xeix Remei Solé i el seu alam Pau Cabiscol (dels Musa), el xeix Se-

bastià Baiget i l'alam Anna Manzaneres (dels Al·leridis) i la xeix Olga Garcia i l'alam Marinela Ungureanu (dels Banu-Hud).

El Mig Any Fester va estar amenitzat per la música d'Ilerband i la formació de música tradicional Coblà Quartana qui entre el seu repertori van interpretar la Marxa de Moros i Cristians de Lleida del mestre Escartín.

El Mig Any Fester és un acte de compromís amb la Festa i suposa el relleu de l'honor i de representació dels que han estat capitans i càrrecs durant l'any i dels que comencen la seva responsabilitat més gran amb la festa.

ACADÈMIA CUCURULL

Cursos d'estiu

- Formació i orientació professional:
- Decoració
- Dissenyador/a de moda
- Coordinador/a de moda
- Patronista
- Confeccionista
- Borsa de Treball

St. Joan de Mata, 7 altell - 25001 LLEIDA
Tel. 973 21 07 42 - acad_cucurull@telefonica.net

AUTOCARS DEL PLA S.L.

Afores, s/n
Tel. 973 58 05 56
25262 • BARBENS

bambu flors

bambuflores@hotmail.com
973 26 15 24 • 665 69 75 20
C/ Cavallers, 14-20 • 25002 Lleida

BRODATS
SANTA TERESA
LLENERIA

Major, 84 • 973 271 752
LLEIDA

CalFonGas

GIRÓ-VARA, S.L.

Instal·lació i reparació de calefacció, d'aigua, gas, grups de pressió, motors i instal·lacions d'aire condicionat.

Corts Catalanes, 41 • 25005 LLEIDA
Tel. 973 231 830

Il·luminació
Llistes de Noces
Electrodomèstics

TORRENT

Balmes, 5

clínica
podologia
biomecànica

ARES YUGUERO TORRES

Pi i Margall 10. entl 1a
25004 Lleida
973 249 728

(Hores a convenir)

el dissenyador fester

M. VICENTE QUINTO

LLOGUER
PER A MOROS I CRISTIANS

DISSENY
DE VESTITS, BOATOS I CAPITANIES

Av. Almag, 26 baixos • Tel. 96 291 26 26
46870 Ontinyent - València

**som empresa
som comerç**

F E O M

FLECA PASTISSERIA

Fleca artesana des de 1965

CAPELL

Rambla d'Aragó, 49
Tel. 973 268 637
25003 LLEIDA

Gaudi home

Especialitat en vestits de nuvi i de vestir

Plaça Ricard Viñes, 6
25006 Lleida
Tel. 973 22 02 21

Glacé

Pizza Familiar per emportar + CocaCola 1l... 9,75.-€

C/ Cavallers 10, baixos
25002 Lleida
pastisseriaglaced@hotmail.com
www.pastisseriaglaced.com
facebook/Pastisseria Glacé

forn

Sant Ruf

producte artesà
feu les vostres comandes per telèfon

Sant Ruf, 21 • Tel. 973 232 448
25004 LLEIDA

Joaquim Guerrero
Des de 1973 Joiers

Pla Margall, 12
Tel. 973 22 27 43
Sant Antoni, 16
Tel. 973 27 17 73
LLEIDA

joaquimguerrerojoiers@gmail.com

ARTESANIAS
JUAN MORA
VILLENNA
ESPECIALIDAD EN CALZADO FESTERO PARA MOROS Y CRISTIANOS

*Zapato regional
Cinturones y Carteras de Piel
Trajes de Romano
Complementos para la Fiesta*

Fábrica y exposición:
Félix Rodríguez de la Fuente, 5 Bajo
Tel. 965 806 139 - Fax 965 801 852
03400 VILLENNA (Alicante)
Particular:
Tel. 965 815 151

LA QUINTA FORÇA
B A R
R E S T A U R A N T

- Entrepans variats
- Menú diari
- Caragols a la llauna
- Carn a la brasa

Av. Alacant, 12 • 973 20 31 46
25001 LLEIDA

PASTISSERIA
LA RAMBLA

Corregidor Escofet, 8 (Pardinyes)
Tel. 973 223 148 - 25005 LLEIDA

cafeteria
LO MARRACO

Pl. Sant Joan, 13 • 973 24 23 06
LLEIDA

**SABATER
ARTESÀ**

C/ Igualada 7, local 1
25007 Lleida
Tel. 973 24 08 46

DUPLICAT DE TOT TIPUS DE CLAUS

MÒNICA
l l e n c e r i a

MERCERIA-LLENCERIA-LABORS

Passeig de Ronda 132
25008 Lleida
973 23 57 27
monicallenceria@hotmail.com

Passió pel Te
des de 1990

TEA SHOP
of EAST WEST COMPANY

C/ Major 29
973 241 891
Lleida

LA CRUZADA

TRAJES PARA FIESTAS DE MOROS Y CRISTIANOS
ESPECIALIDAD EN TRAJES
DE CRISTIANO Y GUERRERO

Avda. de Alicante 61
03400 VILLENNA (Alicante)
Tel.: 965 348 154
Fax: 965 348 154

Antigua **CASA INGLÉS**
Des de 1980

Antigua Casa Inglés
Armeria, caça i pesca

Major 78 I 25007 Lleida
Tel./Fax 973 267 106
www.antiguacasaingles.com
antiguacasaingles@gmail.com

La botigueta de la Carne

Fruiteria

REPARTIMENT A DOMICILI

Av. Madrid, 30
25002 Lleida
tel. 605 300 380
botiguetaacarne@hotmail.com

IV

XAVIER ALUJA de fotografia

MOROS I CRISTIANS (COMPARES MORSI) LLEIDA 2013

MANOLI ALBA va ser la guanyadora del Concurs de Fotografia de la Festa de Moros i Cristians/IV Memorial Xavier Aluja que va comptar amb la participació de prop d'una cinquantena d'ins-tantànies preses durant la festa de 2012.

Alba, que es va presentar al concurs sota el pseudònim Blau, es va endur el premi únic dotat amb 250 euros i un diploma acreditatiu. La seva fotografia va ser escollida per unanimitat pel jurat del certamen que estava format per un membre de cada comparsa i dos membres de l'associació Arts de Ponent. El Concurs de Fotografia

de la Festa de Moros i Cristians de Lleida és una de les activitats més arrelades de l'Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida que es va iniciar ja durant la segona edició de la celebració al 1997.

El Concurs va prendre el nom de Memorial Xavier Aluja a partir del 2009 per retre homenatge a qui fou un dels impulsors de la recuperació de la Festa i que va participar activament en la seva consolidació. Aluja, membre de la comparsa mora Al-leridís, va estar vinculat a l'Associació des dels seus inicis i va contribuir a restablir una tradició cultural, dinamitzant el Centre Històric.

EXPOSICIÓ Una selecció de les millors fotografies presentades al concurs es va poder veure en el marc d'una exposició multidisciplinària organitzada per l'Associació a la Biblioteca Pública de Lleida, entre els dies 8 i 24 de novembre de 2012. La mostra exposava també els cartells presentats al concurs de la festa i la col·lecció d'aquarel·les "Moros i Cristians de Lleida", del pintor i fester Kader Habbouche.

A l'acte, encapçalat per Teresa Mayoral –presidenta de l'Associació–, van assistir també la regidora de Drets Civils, Cooperació i Igualtat, Maria Rosa Ball; els regidors Pau Pintó i Bea Obis; Manoli Alba –guanyadora del IV Memorial de Fotografia Xavier Aluja–; Rosabel Escartín i Meritxell Aluja –esposa i filla, respectivament, del desaparegut Xavier Aluja; i l'aquarellista, Kader Habbouche.

MEMORIAL

Fotografia guanyadora.
©MANOLI ALBA

15 - IV - 2012 PREGÓ - CØNCERT
EL PASSAT SARRAÍ DE LLEIDA CENTRA EL PREGÓ DE MOROS I CRISTIANS DE CARLES CANUT

22 - IV - 2012
DIADA
DE CULTURA
POPULAR I
TRADICIONAL
DE LLEIDA

22 - IV - 2012 DESFILADA
A VILAFRANCA DEL PENEDÈS

15 - V - 2012
SØUVENIR
OFICIAL 2012
DE LA FESTA
DE MOROS I
CRISTIANS

16 - IX - 2012 LA NØVA SEU
AL CARRER PANERA 1 DEL CENTRE HISTÒRIC

2 - XI - 12
TURØ
DOCUMENTAL
SOBRE LA
SEU VELLA

22 - XII - 12
NADAL
CAGA TIØ
PANERA
CREIXENT

1 - X - 2012 NØCES REIALS
RAMON BERENGUER IV I PERONELLA D'ARAGÓ

4 - II - 2013 BØCAIRENT
AGERMANAMENT

5 - IV - 2013
SØCIS
FESTA DE
BENVINGUDA

18 - III - 2013 CALÇØTADA PØPULAR
AL CENTRE HISTÒRIC

6 - IV - 2013
BCN
TASTALLEIDA
AL POBLE
ESPANYOL

Valentines

Dona Home Laboral

Av. Blondel, 80
Tel. 973 270 229
25002 Lleida
www.valentines.cat

PNEUMÀTICS RODAMÓN

Pol. Ind. El Segre, parc. 716-A
Tel. 973 210 995 - Lleida

**CAPARRÓS
CELEBRACIONS**

*Celebracions
al teu estil*

Pol. Ind. Torrefarrera C/ Llevant s/n
25123 Torrefarrera (Lleida) Tel. 973 75 10 22

Oficina Local d'Habitatge

Informació sobre habitatges socials
de **lloguer**,
de **lloguer amb opció de compra**
i de **compra**.

Empresa Municipal d'Urbanisme
de Lleida, SL

Generalitat de Catalunya

Ajuntament de Lleida

**Inscriu-te al Registre de
l'Oficina Local de
l'Habitatge de Lleida!**

Nova seu

C. Cavallers, 14-20
Tel. 973 700 452

Per a joves menors
de 35 anys

Per a parelles
amb fills

Per a gent gran

Grup Segre

Patrocinador oficial de la Festa de Moros i Cristians de Lleida 2013

www.miclleida.org

Associació de la Festa
Moros i Cristians
de Lleida

AMB EL SUPORT DE

PATROCINA

imac
Institut municipal d'acció cultural

LA PAIRIA

Ajuntament de Lleida

turó seu vella

Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Grup Segre

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura